

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE
DERSLERİNDEKİ YAZMA ÇALIŞMALARI ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

YUNUS BOZARSLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Dilek CERAN

Konya – 2019

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE
DERSLERİNDEKİ YAZMA ÇALIŞMALARI ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

YUNUS BOZARSLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Dilek CERAN

Konya – 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yunus BOZARSLAN
	Numarası	118303011015
	Ana Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Derslerindeki Yazma Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

02/05/2019

Yunus BOZARSLAN

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yunus BOZARSLAN
	Numarası	118303011015
	Ana Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Dilek CERAN
	Tezin Adı	5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Derslerindeki Yazma Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Derslerindeki Yazma Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma” başlıklı bu çalışma 02/05/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Doç. Dr. Dilek CERAN	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Şerife AKPINAR	
Jüri Üyesi	Dr.Öğr.Üyesi Hatice YALÇIN	

ÖN SÖZ

Dil, insanların birbirleriyle olan iletişimini anlamlı kılan ve bireylerin sosyalleşmesinin temelini sağlayan araçtır. Bağlı oldukları millet ve buldukları çevreye göre değişen dile ise ana dil denir.

İnsanlar gündelik hayatta birbirleriyle olan iletişimlerinde sözlü anlatımı tercih ederler. Yazının icadıyla sözlü iletişim kalıcı hale gelerek diğer nesillere aktarım sorunu ortadan kalkmıştır. Yazı, insanların duygularına, düşüncelerine ortak olmuş ve kültürel birer miras olarak diğer nesillere aktarılmıştır. İlerleyen yıllarda yazılı anlatım bireylerin hayatında önemli bir yer edinmiş ve en az sözlü anlatım kadar vazgeçilmez olmuştur.

Gelişimi devam eden yazılı anlatım, bünyesinde birçok kural barındırmaktadır. Bireylerin kendilerini daha iyi ifade etmesini sağlayan bu kuralların eğitimi, temel yazmadan başlayıp üniversiteye kadar giden uzun bir süreçtir. Öğrenciler yazma eğitiminin uzun sürecinden ve düşündüklerini doğru şekilde yazıya dökmemekten tedirgin olmaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı ise farklı kazanımların çeşitli etkinliklerle öğrencilere verilmesini, öğrencilerin kendilerini sözlü iletişimde olduğu gibi rahat ifade etmesini amaçlamaktadır. Bu amaçtan yola çıkılarak yapılan araştırmada, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda beşinci sınıflar için verilmesi hedeflenen yazım kuralları, noktalama işaretleri ve anlatım bozukluğu konularında öğrencilerin hangi düzeyde oldukları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde problem durumu ele alınmış, dil, ana dil ve yazma eğitiminin tanımı yapılmıştır. İkinci bölümde kuramsal bir çerçeve çizilmiş, öğrencilere verilmek istenen yazım kuralları, noktalama işaretleri ve anlatım bozukluğu konularına yer ayrılmıştır. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Dördüncü bölümde öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarının incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur. Araştırmanın sonunda ise toplanan bulgular özetlenmiş ve öğrencilerin hata yaptıkları konular hakkında öneriler geliştirilmiştir.

Yüksek lisans tezimin her aşamasını bilgi ve tecrübeleriyle yönetip, yönlendiren değerli tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Dilek CERAN'a, her daim yol gösteren ve rehberlik eden Prof. Dr. Halim SERASLAN'a, çalışmalarım süresince bana yardımcı olan kız kardeşim Türkçe Öğretmeni Merve BOZARSLAN'a ve desteklerini hiç esirgemeyen anneme, babama ve kıymetli eşime teşekkürlerimi sunuyorum.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yunus BOZARSLAN
	Numarası	118303011015
	Ana Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Dilek CERAN
	Tezin Adı	5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Derslerindeki Yazma Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma

ÖZET

Bu çalışma, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) beşinci sınıf öğrencileri için hedeflenen yazma kazanımlarından yazım kuralları, noktalama işaretleri ve anlatım bozukluğu konularında yapmış oldukları hataları tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmanın evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde Sivas ili Gemerek ilçesi merkezinde bulunan Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören 70 beşinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Yazma öncesi öğrencilere gerekli bilgilendirme yapılarak öğrencilerin konuya hazır hale gelmeleri sağlanmıştır. Yazma sürecinde öğrencilere kendilerini mutlu hissettikleri veya çok üzüldükleri bir anılarını paylaşmaları istenmiştir. Yazma süreci sonunda öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarından elde edilen veriler model olarak tarama modeli kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonunda, öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarından; yazım, noktalama işaretleri ve anlatım bozukluğu konularında 753 farklı hata tespit edilmiştir. Bu hatalar konularına göre ayrı ayrı incelenmiş ve hata oranları tespit edilmiştir.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümü problem durumu, araştırmanın önemi, varsayımı, sınırlılıklarını ve tanımları içermektedir. İkinci bölümde yazım, noktalama işaretleri ve anlatım bozukluğu konularında kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Üçüncü bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, analizi hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmanın dördüncü bölümünde Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarından elde edilen veriler hakkında bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın son bölümü olan beşinci bölümde ise ortaya çıkan bulgular özetlenmiş ve öğrencilerin hata yaptıkları konulardan yola çıkılarak birtakım öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Yazma Eğitimi, Yazım Kuralları, Noktalama İşaretleri, Anlatım Bozukluğu

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Yunus BOZARSLAN
	Numarası	118303011015
	Ana Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Dilek CERAN
	Tezin İngilizce Adı	A Research On The Writing Studies Of 5TH Grade Students In Turkish Class

ABSTRACT

This study aims to determine the mistakes made by students in writing rules, punctuation marks and narrative disorders which are aimed as writing gains in the Turkish Course Curriculum (MEB, 2018) for fifth grade students.

The universe of the study was composed of 70 fifth grade students studying at Yurter Özcan Secondary School, İsmail Hakkı Oran Secondary School Yeniçubuk Cumhuriyet Secondary School in Gemerek, Sivas in 2018-2019 academic year. Before the writing, students were provided with the necessary information to make them ready for the subject. During the writing process, the students were asked to share their memories which made them feel happy or very sad. At the end of the writing process, the data obtained from the students' written expression studies were evaluated by using scan model as a model. At the end of the research 753 different errors about spelling, punctuation, and expression disorders, were detected. These errors were examined according to subjects separately and error rates were determined.

The research consists of five chapters. The first part of the study includes the problem status, the importance of the research, its assumptions and limitations. In the second chapter, a conceptual framework has been formed about spelling, punctuation and narrative disorder. In the third chapter, the information was given about the model of the research, the universe and the sample, the data collection, analysis. In the fourth part of the research, findings about the data obtained from the written expression studies of the students studying at Yurter Özcan Secondary School, İsmail Hakkı Oran Secondary School and Yeniçubuk Cumhuriyet Secondary School were included.

Key Words : Written Narration, Spelling Rules, Punctuation, Written Expression Ambiguity.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	ii
TEZ KABUL FORMU.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problemi.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi.....	3
1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.5. Tanımlar.....	4
1.5.1.Dil.....	4
1.5.2.Ana dil.....	5
1.5.3.Yazılı Anlatım.....	5
1.5.4.Noktalama İşaretleri.....	5
1.5.5.Yazım(İmla).....	5
1.5.6.Anlatım Bozuklukları.....	6
1.5.7.Öğretim Programı.....	6
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
KURAMSAL AÇIKLAMALAR.....	7
2.1. Yazım(İmla).....	7
2.1.1. “da/de” Bağlacının Yazımı.....	7
2.1.2. Bulunma Durum Eki Olan “-da, -de, -ta, -te “ nin Yazımı.....	8
2.1.3. Bağlaç Olan “ki” nin Yazımı.....	9
2.1.4. Ek Olan “-ki” nin Yazımı.....	10
2.1.5. Soru Eki “-mi, -mı, -mü, mu” nun Yazımı.....	10
2.1.6. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler.....	11
2.1.7.Bitişik ve Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler.....	22
2.1.7.1. Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler.....	22
2.1.7.2. Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler.....	30
2.1.8. Sayıların Yazımı.....	35
2.2. Noktalama İşaretleri.....	38
2.2.1. Nokta (.).....	39
2.2.2. Virgül (,).....	40
2.2.3. İki Nokta (:).....	42
2.2.4. Noktalı Virgül (;).....	44
2.2.5. Üç Nokta (...).....	45
2.2.6. Soru İşareti (?).....	46
2.2.7. Ünlem İşareti (!).....	47
2.2.8. Tırnak İşareti (“ ”).....	48

2.2.9. Kesme İşareti (').....	49
2.2.10. Yay Ayraç ().....	53
2.2.11. Kısa Çizgi (-).....	54
2.2.12. Uzun Çizgi (--).....	56
2.2.13. Eğik Çizgi (/).....	57
2.3. Anlatım Bozuklukları.....	59
2.3.1. Anlamsal Bozukluklar.....	60
2.3.1.1. Gereksiz Sözcük Kullanılması.....	60
2.3.1.2. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması.....	61
2.3.1.3. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması.....	61
2.3.1.4. Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması.....	62
2.3.1.5. Deyimin Yanlış Anlamda Kullanılması.....	63
2.3.1.6. Anlam Belirsizliği.....	63
2.3.1.7. Mantık Hatası.....	64
2.3.2. Yapısal Bozukluklar.....	65
2.3.2.1. Özne-Yüklem Uyumsuzluğu.....	65
2.3.2.1.1. Tekillik-Çoğulluk Bakımından Uyumsuzluk.....	65
2.3.2.1.2. Kişi Bakımından Uyumsuzluk.....	65
2.3.2.2. Eklerle İlgili Yanlışlar.....	66
2.3.2.3. Öge Eksikliği.....	67
2.3.2.4. Yüklem Eksikliği.....	68
2.3.2.5. Tamlama Yanlışları.....	69
2.3.2.6. Bağlaç Yanlışları.....	70
2.4. Türkçe Dersi Öğretim Programı.....	71
2.5. İlgili Araştırmalar.....	74
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	85
YÖNTEM.....	85
3.1. Araştırmanın Modeli.....	85
3.2. Evren ve Örneklem.....	85
3.3. Verilerin Toplanması.....	86
3.4. Verilerin Analizi (Çözümlemesi ve Yorumlanması).....	86
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	87
BULGULAR.....	87
4.1. İmla(Yazım) Kurallarına İlişkin Bulgular.....	87
4.1.1. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerlere İlişkin Bulgular.....	88
4.1.2. Sayıların Yazımına İlişkin Bulgular.....	88
4.1.3. “de” ve “ki” Bağlaçlarının Yazımına İlişkin Bulgular.....	89
4.1.4. “- mi” Ekinin Yazımına İlişkin Bulgular.....	90
4.1.5. Yazımı Karıştırılan Sözcüklere İlişkin Bulgular.....	90
4.2. Noktalama İşaretlerine İlişkin Bulgular.....	91
4.2.1. Noktanın Kullanımına İlişkin Bulgular.....	92
4.2.2. Virgülün Kullanımına İlişkin Bulgular.....	92
4.2.3. İki Noktanın Kullanımına İlişkin Bulgular.....	93
4.2.4. Tırnak İşareti Kullanımına İlişkin Bulgular.....	94
4.2.5. Kesme İşareti Kullanımına İlişkin Bulgular.....	94
4.2.6. Kısa Çizgi Kullanımına İlişkin Bulgular.....	95
4.2.7. Diğer Noktalama İşaretlerinin Kullanımına İlişkin Bulgular.....	96

4.3. Anlatım Bozukluğuna İlişkin Bulgular	97
4.3.1. Anlamsal Bozukluklara İlişkin Bulgular	97
4.3.1.1. Gereksiz Sözcük Kullanımına İlişkin Bulgular	97
4.3.1.2. Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanımına İlişkin Bulgular	98
4.3.1.3. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanımına İlişkin Bulgular	99
4.3.1.4. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanımına İlişkin Bulgular	99
4.3.1.5. Anlam Belirsizliğine İlişkin Bulgular	100
4.3.1.6. Mantık Hatasına İlişkin Bulgular	101
4.3.1.7. Deyimin Yanlış Anlamda Kullanılmasına İlişkin Bulgular	101
4.3.2. Yapısal Bozukluklara İlişkin Bulgular	102
4.3.2.1. Özne-Yüklem Uyumsuzluğuna İlişkin Bulgular	103
4.3.2.2. Eklerle İlgili Yanlışlara İlişkin Bulgular	103
4.3.2.3. Öge Eksikliğine İlişkin Bulgular	104
4.3.2.4. Yüklem Eksikliğine İlişkin Bulgular	105
4.3.2.5. Tamlama Yanlışlarına İlişkin Bulgular	105
4.3.2.6. Bağlaç Yanlışlarına İlişkin Bulgular	106
BEŞİNCİ BÖLÜM	107
SONUÇ VE ÖNERİLER	107
5.1. Sonuçlar	107
5.2. Öneriler	110
KAYNAKÇA	113
EKLER	118
ÖZGEÇMİŞ	129

KISALTMALAR

TDK	: Türk Dil Kurumu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
AP	: ABD Haber Ajansı
TV	: Televizyon
TTK	: Türk Tarih Kurumu
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Dr.	: Doktor

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Okullara Göre Öğrencilerin İmla(Yazım) Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	87
Tablo 2: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerlere İlişkin Yapmış Olduğu Hatalar.....	88
Tablo 3: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Sayıların Yazımına İlişkin Yapmış Olduğu Hatalar.....	88
Tablo 4: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin “de” ve ”ki” Bağlaçlarının Yazımına İlişkin Yapmış Olduğu Hatalar.....	89
Tablo 5: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin “-mi” Ekinin Yazımına İlişkin Yapmış Olduğu Hatalar.....	90
Tablo 6: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Yazımı Karıştırılan Sözcüklere İlişkin Yapmış Olduğu Hatalar.....	90
Tablo 7: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Okullara Göre Öğrencilerin Noktalama İşaretleri Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	91
Tablo 8: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Noktanın Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	92
Tablo 9: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Virgülün Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	92
Tablo 10: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin İki Noktanın Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	93
Tablo 11: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Tırnak İşareti Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	94
Tablo 12: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Kesme İşareti Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	94
Tablo 13: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Kısa Çizgi Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	95
Tablo 14: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Diğer Noktalama İşaretlerini Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	96
Tablo 15: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Okullara Göre Öğrencilerin Anlamsal Bozukluklar Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	97

Tablo 16: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Gereksiz Sözcük Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	97
Tablo 17: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	98
Tablo 18: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	99
Tablo 19: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	99
Tablo 20: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Anlam Belirsizliği Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	100
Tablo 21: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Mantık Hatası Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	101
Tablo 22: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Deyimin Yanlış Anlamda Kullanılması Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	101
Tablo 23: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Okullara Göre Öğrencilerin Yapısal Bozukluklar Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	102
Tablo 24: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Özne-Yüklem Uyumsuzluğu Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	103
Tablo 25: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Eklerle İlgili Yanlışlar Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	103
Tablo 26: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Öge Eksikliği Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	104
Tablo 27: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Yüklem Eksikliği Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	105
Tablo 28: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Tamlama Yanlışları Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	106
Tablo 29: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Bağlaç Yanlışları Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar.....	106

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın amacını oluşturan problem durumuna, alt problemlere, araştırmanın önemine, araştırmanın varsayımlarına, araştırmanın sınırlılıklarına ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi

İnsanlığın var olmasıyla birlikte ortaya çıktığı düşünülen ve insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik olarak görülen dilin çok fazla tanımı vardır. İlk olarak TDK (2011: 664) dili, “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan.” olarak tanımlamıştır.

Geleneksel tanımla dil; “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir” (Ergin, 2013: 3).

Başka bir tanıma göre dil: “Düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan ögeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlama çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir” (Aksan, 1998: 55).

Korkmaz ise dili “İnsanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem.” (2010: 67) olarak tanımlamıştır.

“Dil, gönderenle gönderilen arasında biz dizi özellikler bütünlüğü kapsayan bir bildirişim olayıdır.” (Cemiloğlu, 2004: 12)

“Dil, sözcüklerin mantıkî bir diziliş içinde bir araya gelmesinden oluşmuş iletişim vasıtasıdır” (Aktaş ve Gündüz, 2005: 8)

Harflerin birleşerek heceleri, hecelerin birleşerek kelimeleri ve kelimelerin birleşerek oluşturduğu anlamlı cümleler, insanların iletişimini sağlayan temel faktördür. İnsanların duygu aktarımlarını, sosyalleşme ihtiyaçlarını ve bilgi birikimlerini artırma dil eğitiminin hedefini oluşturmaktadır.

Ana dil, TDK Türkçe Sözlük'te “Kendisinden başka diller veya lehçeler türemiş olan dil.” (2011: 119) şeklinde tanımlamıştır. Dilin mevcut işlevlerini yerine getirebilmesi ancak bir milleti oluşturan fertlerin ana dillerini etkili bir şekilde kullanabilmeleri ile mümkündür. Bu bakımdan ilköğretimden başlanarak eğitimin her kademesinde bireylere ana dilinin gerçek değeri kavratılmalı ve dili doğru kullanmaları sağlanmalıdır.

Dil eğitimi bireyin ailesinde başlar. Okul öncesi dönemde aileden alınan dil eğitimi, okul döneminde geliştirilerek amacına uygun hale getirilir. Bireylere verilen dil eğitimi ile okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini etkin hale getirmek amaçlanmaktadır. Bu amaç sadece Türkçe dersinin kazanımlarını değil, diğer tüm alan derslerinin kazanımlarını da kapsamaktadır (Çelik, 2010: 2).

Planlı ve örgütlü bir dil eğitimi anlama ve anlatma becerilerini kavramaktan geçer. Yazının icadı, insana konuşmanın yanında etkili ve kalıcı yeni bir iletişim aracı kazandırmıştır.

Yazma, düşüncelerin zihin süzgecinden geçtikten sonra bir planlama dahilinde yapılan bir eylemdir (Yıldız vd., 2013: 216). Yazma eğitimi ve kişinin kendisini ifade etmesi bir süreci kapsamaktadır. İnsanların günlük yaşamlarında önemli bir yer edinen yazı, temelleri sağlam atılan bir eğitim sonucu etkinliğini artırır.

Bireylerin eğitim düzeylerine göre verilen yazma eğitiminin amacı, belirli aşamalardan geçerek farkındalığı artırmak daha sonraki aşamalarda alışanlık haline gelerek duygu ve düşünceleri kolay, pürüzsüz ve inandırıcı bir şekilde karşı tarafa aktarmaktır (Aktaş ve Gündüz, 2005: 62). Bu amaçla hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı(MEB, 2018) hayat boyu öğrenmeyi destekleyici, dil becerilerini geliştirip her alanda öğrenmenin yanında bireylerin kişisel ve sosyal alanlarda gelişim göstermesini ve mesleki becerileri edinmede ön koşul olmasını karşılayacak şekilde yapılandırılmıştır.

Araştırmanın problemi, 5. Sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarını, yazım ve noktalama yanlışlarını tespit etmektir. Bunun yanında, araştırmanın istenilen amaca ulaşabilmesi için aşağıda belirtilen alt problemler cevaplanmaya çalışılacaktır.

1. Beşinci sınıf öğrencilerinde görülen yazım kuralları ve noktalama işaretleri yanlışları nelerdir?
2. Beşinci sınıf öğrencilerinde görülen yazılı anlatım bozuklukları nelerdir?
3. Beşinci sınıf öğrencilerinde görülen yazım kuralları, noktalama işaretleri ve anlatım bozuklukları yanlışlarının sebepleri nelerdir?
4. Beşinci sınıf öğrencilerinde yapmış olduğu yazım kuralları, noktalama işaretleri ve anlatım bozuklukları yanlışlarını gidermek için neler yapılabilir?

1.2. Araştırmanın Önemi

İlköğretim okulları, yazma eğitiminin kurallarının büyük ölçüde temelini atıldığı ve düzenli bir şekilde öğretildiği için büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, 5. Sınıf öğrencilerinin temel dil becerilerinden yazılı anlatım üzerine aldıkları eğitimin uygulama aşamasında yaşadıkları problemleri görmek, bu problemlere çözüm bulmak açısından önemlidir. Ayrıca çalışma ile Sivas ili Gemerek İlçesinde eğitim gören 5. Sınıf öğrencilerinin ne tür yazılı anlatım hataları yaptıkları, bu hataların düzeltilmesiyle ilgili neler yapılabileceği ortaya konulacak, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini doğru ve hatasız ifade edebilmelerine ışık tutacaktır.

Bu çalışma ile Türkçe öğretiminde temel dil becerilerinden en zor gelişeni kabul edilen yazma becerisinin geliştirilmesi konusyla ilgilenen araştırmacılara, bu alanda çalışma yürüten eğitimcilere ve Türkçe eğitimi veren öğretmenlere belirli bir bakış açısının kazandırılabilceği düşünülmektedir. Araştırmanın sonunda ulaşılan bilgilerin, onu ile ilgili uygulayıcı ve uzman çevrelerine yeni araştırma olanakları yaratacağı beklenmektedir.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

Örneklem olarak seçilen 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde Sivas ili Gemerek ilçesi merkezinde bulunan ilköğretim okullarının beşinci sınıfında okuyan öğrencilerin evreni temsil edecek nitelikte olduğu varsayılacaktır. Veri toplama aşamasında öğrencilere yazdırılacak olan anıların, yazılı anlatım becerilerini doğru bir şekilde ölçtüğü varsayılmıştır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde Sivas ili Gemerek ilçesi merkezinde bulunan ilköğretim okullarının beşinci sınıfında okuyan öğrencilerin yazılı anlatım becerisini belirlemek amacıyla “Sizleri en çok üzen veya sevindiren bir anınızı paylaşınız.” başlığı altında yazdırılan metinler ve bu metinlerin anlatım bozuklukları, yazım ve noktalama hatalarının değerlendirilmesiyle sınırlandırılmıştır.

1.5. Tanımlar

1.5.1.Dil

“Dil; duygu, düşünce, dilek ve tasarılarımızı başkalarına aktarmaya yarayan işaretler sistemidir.” (Kavcar vd., 2015: 2)

1.5.2.Ana dil

“Ana dil, lehçelerin şivelerin bütününün oluşturduğu dil.” (Odacı vd., 2008: 9)

1.5.3.Yazılı Anlatım

“Yazılı anlatım, kişinin duygularını, düşüncelerini, hayal ettiklerini, tasarladıklarını, yaşadıklarını kaleme alması, kağıda aktarmasıdır.”(Göçer, 2014: 27)

“Yazılı anlatım, her türlü olay, düşünce, durum ve duyguları, dili en güzel şekilde kullanarak, belli bir plan dahilinde başkalarına ve yarınlara ulaştırmaya, böylece kalıcılığını sağlamaya imkan veren bir araç.” (Aktaş ve Gündüz, 2005: 61)

1.5.4.Noktalama İşaretleri

“Noktalama İşaretleri, yazılı bir metnin biçimsel ve anlamsal kuruluşuna yardımcı olan, metnin okuyucu tarafından kolay ve çabuk anlaşılmasını sağlayan yardımcı işaretlerdir.” (Beyreli, 2017: 26)

“Yazının daha kolay, iyi ve doğru anlaşılabilmesi için kullanılan işaretlere noktalama işaretleri denir.” (Hengirmen, 1997: 511).

1.5.5.Yazım(İmla)

“Dili belirli kurallar doğrultusunda yazıya geçirme işine yazım(imla) denir.” (Beyreli, 2017: 18)

“Bir dilin belli kurullarla yazıya geçirilmesi, imla” (Türkçe Sözlük, 2017: 86).

1.5.6.Anlatım Bozuklukları

“Doğru ve iyi anlatımı engelleyen, anlatımın bozuk olmasına neden olan etmenlere anlatım bozuklukları denir.” (Demir, 2004: 632).

1.5.7.Öğretim Programı

“Öğretim programı, eğitim programında gösterilen kazanımların gerçekleşebilmesi için gerekli olan öğretmen, konular, eğitim ortamları, yöntem, teknik, fiziki imkanlar, ders araçları, ölçme ve değerlendirme gibi unsurları kapsayan bir bütündür.” (Özbay, 2006: 15)

İKİNCİ BÖLÜM

Çalışmanın bu kısmında kuramsal açıklamalara, 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programına ve konu ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

Bu bölümde yazım(ımla), noktalama ve anlatım bozuklukları hakkında genel bilgiler yer almıştır.

2.1. Yazım(İmla)

Konuşma dilinin kurallara uygun bir şekilde yazıya aktarılması sürecinde çeşitli problemlerle karşılaşmaktadır. Bu problemlerin ortadan kaldırılması için imlaya ihtiyaç duyulmaktadır (Özbay vd., 2014: 182). İletilmek istenen mesajın okuyucuya doğru aktarılması, okuyucunun anlam karmaşasına yer vermeden metni tam ve kolay algılaması yazılı iletişimin temel prensibidir. Bu prensibi de sağlayan kurallar yazım kuralları olarak bilinir (Beyreli, 2017: 18). Bu bölümde sıklıkla karşılaşılan yazım kurallarından; bağlaç olan “*da, de*” nin ve bulunma durumu eki olan “*-da, -de*” nin yazımı, bağlaç olan “*ki*” ve ek olan “*-ki*” nin yazımı, soru eki “*mi, mi, mu, mü*” nün yazımı, büyük harflerin kullanıldığı yerler, bitişik ve ayrı yazılan birleşik kelimelerin yazımı ve sayıların yazımı konuları hakkında genel bilgilere yer verilmiştir.

2.1.1. “*da/de*” Bağlacının Yazımı

“Bağlaç olan *da / de* ayrı yazılır. Ayrıca, büyük ünlü uyumuna uyacak şekilde kendisinden önceki ünlüye bağlı olarak *da / de* şeklini alır.” (TDK, 2018: 10)

Örnek:

Oğlu *da* geldi yengesi *de*.

- “Bağlaç olan da / de ayrı yazılmasının yanında ta / te şeklini almaz.” (TDK, 2018: 10)

Örnek:

Bu akşam Serhat da gelecekmiş. (“*Bu akşam Serhat ta gelecekmiş.*” şeklinde olamaz.)

- “Ya sözüyle birlikte kullanılan *da* ayrı yazılır.” (TDK, 2018: 10)

Örnek:

Boş zamanlarımı gazete ya da dergi okuyarak geçiriyorum.

- “Bağlaç olan da / de kendisinden önceki kelimedenden kesme işareti ile ayrılmaz.” (TDK, 2018: 10)

Örnek:

Fatma da gitti. (“*Fatma ’da gitti.*” değil).

Kitabın kapağına da dikkat et. (“*Kitabın kapağına ’da dikkat et*” değil).

- “bile, dahi” anlamında kullanılan “da, de” bağlacının bulunma durumu eki olan “-da, -de, -ta, -te” ile hiçbir ilgisi yoktur. Bulunma durumu eki getirildiği sözcüğe bitişik yazılır:

Örnek:

Okulda kalmak, ayakta durmak, “Yurtta sulh, dünyada sulh” (Atatürk)

2.1.2. Bulunma Durum Eki Olan “-da, -de, -ta, -te” nin Yazımı

“Bulunma durumu eki getirildiği kelimeye bitişik yazılır. Kendisinden önceki sözcüğün son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumuna uyar. Ek olan (-da, -de)nin (-ta, -te) şekli de mevcuttur.”(TDK, 2018: 10)

Örnek:

İş-te çalışmak, yol-da durmak, deve-de kulak vb.

Okulda arkadaşlarla okuma etkinliği düzenledik.

- “Ek olan “-da, -de” yi bağlaç olan “da, de” den ayırmak için “da, de” cümleden çıkarılıp okunması gerekir. Cümlede anlatım bozukluğu oluşması halinde ek olduğu anlaşılmalıdır.”(Odacı vd., 2008: 66)

Örnek:

Yanağında ben var. “-da” eki çıkarılınca Yanağın ben var.(Anlatım Bozukluğu)

Sokak da temizlendi. “da” çıkarılınca Sokak temizlendi.

2.1.3. Bağlaç Olan “ki” nin Yazımı

“İki sözcük, sözcük öbeği ya da cümleyi birbirine bağlamaya, aralarında bir tür ilgi kurmaya yarayan “ki” bağlacı ayrı yazılır.” (Beyreli, 2017: 20)

Örnek:

“Duydum ki unutmuşsun gözlerimin rengini.”

Yağmur öyle şiddetli yağıyordu ki önümüzü güçlkle görebiliyorduk.

- “Kalıplaşmış olan birkaç sözcükte “ki” bağlacı bitişik yazılır.” (Beyreli, 2017: 20)

Örnek:

Halbuki, çünkü, sanki, mademki

- Bunlardan başka Türkçede soru eki veya soru cümlelerinden sonra gelen, genellikle şüphe, şaşma, pekiştirme ve soru ile karışık olumsuzluk ifade eden “ki” bağlacı ayrı yazılır.

Örnek:

Gelecek misiniz ki?

Ders bitti, zil çaldı mı ki?

2.1.4. Ek Olan “-ki” nin Yazımı

“-ki” eki birleşik yazılır ve sıfat türetme ve ilgi zamiri görevleri vardır. İlgi zamiri eki olan “-ki” ismin yerini tutar. Cümle içerisinde zamir olan “-ki” ekinin sonuna “-ler” eki getirilir ve cümlede anlam bozulmuyorsa bu ilgi zamiridir. Sıfat olan “-ki” yi bulmak için “hangi” sorusu yöneltilir.

Örnek:

Arabam bozuldu, seninki(ler)ni alabilir miyim?

Sınıftaki öğrenciler dışarı çıksın.(Hangi çocuklar?)

- “(-ki) aitlik eki birkaç örnek hariç büyük ünlü uyumuna uymaz.”
(Kavcar vd., 2015: 58)

Örnek:

Bugünkü, dünkü(Büyük ünlü uyumuna uyar.)

Akşamki, yarınki, duvardaki, Veli'ninki, yazıdaki.

2.1.5. Soru Eki “-mi, -mı, -mü, -mu” nun Yazımı

“(-mi, -mı, -mü, -mu) ekleri geleneksel olarak ayrı yazılır. Ayrıca, büyük ünlü uyumuna uyacak şekilde kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne göre şekil alır.”
(TDK, 2018: 9)

Örnek:

Ben de mi geleyim?

Dolapta ekmek var mı?

- “Soru ekine birtakım ekler de getirilebilir. Bu ekler soru ekiyle bitişik yazılır.” (Kavcar vd., 2015:58)

Örnek:

Verecek misin?

Kalacak mısın, gidecek misin?

- “Bu ek sorudan başka görevlerde kullanıldığı zaman da ayrı yazılır.” (Kavcar vd., 2015:58).

Örnek:

O geldi mi bütün buzlar erir.

- “Birleşik fiillerde “mi” soru eki iki kelimenin arasına da gelebilir.” (TDK, 2018: 10)

Örnek:

Vaz mı geçtin?

2.1.6. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler

TDK, büyük harflerin kullanıldığı yerler şu şekilde belirtilmiştir. (2018: 12-17)

- A. “Kelimeler cümle başında ise büyük harfle başlamalıdır.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

Geçen gün, kırlarda dolaşırken ayağım konserve kutusuna çarptı.

“Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir.” (Atatürk)

- “Yay ayraç veya tırnak içine alınan cümlelerde, cümle başı olan kelime büyük harfle başlamalı ve cümle sonuna uygun noktalama işareti almalıdır.” (TDK, 2018: 13)

Örnek:

Nöbetçi öğretmen okul koridorunda öğrencilere “Haydi, herkes sınıflarına!” diye bağırdı.

O gün kaza olmasaydı, Hasan ile Fatma belirledikleri saatte (Saat:12.00’de buluşacaklardı.) Haydarpaşa Garı’nda buluşacaklardı.

- “Cümle içerisinde açıklama amaçlı iki çizgi arasında yazılan cümleler büyük harfle başlamaz.” (TDK, 2018: 13)

Örnek:

Bu ilçe, - annemin küçüklüğü burada geçmiş - tarihi boyunca birçok medeniyete kucak açmıştır.

- “Noktalama işaretlerinden olan iki noktadan sonra gelen cümle başı kelime büyük harfle yazılır.” (TDK, 2018: 13)

Örnek:

“Menfaat sandalyeye benzer: Başında taşırsan seni küçültür, ayağının altına alırsan yükseltir.”(Cenap Şahabettin)

- “Cümle içerisinde iki noktadan sonra cümle ve özel ad niteliği olmayan örnekler sıralanacaksa bu örnekler büyük harfle başlamaz.” (TDK, 2018: 13)

Örnek:

Kelime türleri şunlardır: isim, sıfat, zamir, zarf...

“Bu eskiliği siz de çok evde görmüşünüzdür: duvarlarda çiviler, çivi yerleri, lekeler... “(Memduh Şevket Esendal)

- “Cümle başında rakam kullanılacaksa ve rakamdan sonra gelen kelime özel ad değilse büyük harfle yazılmaz.” (TDK, 2018: 13)

Örnek:

2019 yılında Emniyet Teşkilatı'nın kuruluşunun 174. yıldönümü kutlandı.

- “Örnek niteliğindeki kelimelerle başlayan cümlede de ilk harf büyük yazılır.” (TDK, 2018: 13)

Örnek:

"Banka, bütçe, devlet, fındık, kanepeler, şemsiye " gibi kelimeler, kökenleri yabancı olup dilimize mal olmuştur.

B. “Mısralarda, cümle başı büyük harfle yazılır.” (TDK, 2018: 13)

Örnek:

“Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi. “(Muhibbi)

“Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.” (Mehmet Akif Ersoy)

C. “Özel adlar daima büyük harfle yazılır.” (TDK, 2018: 13)

1. “Kişi adlarıyla soyadları büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 13)

Örnek:

Mustafa Kemal Atatürk, Âşık Ömer, Arif Nihat Asya, Ömer Seyfettin, İsmet İnönü, Kâzım Karabekir, Sait Faik Abasıyanık, Yunus Emre, Karacaoğlan, Ahmet Haşim, Zeynep Korkmaz vb.

- “Takma adlar da büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Muhibbi (Kanuni Sultan Süleyman), Mehmet Ali Sel (Orhan Veli Kanık), Orhan Selim (Nazım Hikmet), Server Bedi (Peyami Safa), Ateş Böceği (Reşat Nuri Güntekin), Stepne (Rıfat Ilgaz) Tarhan (Ömer

Seyfettin), *Aka Gündüz* (Hüseyin Avni), *Kirpi* (Refik Halit Karay), *Deli Ozan* (Faruk Nafiz Çamlıbel), *İrfan Kudret* (Cahit Sıtkı Tarancı) vb.

2. “Kişi adlarından önce ve sonra gelen unvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Kaymakam Cengiz Bey, Sayın Prof. Dr. Halim Seraslan; Mehmet Ali Efendi, İncilay Hanım, Bay Ali Çiçekçi;; Mimar Sinan, Kanuni Sultan Süleyman, Genç Osman, Deli Petro vb.

- “Akrabalık adı olup lakap veya unvan olarak kullanılan kelimeler büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Baba Gündüz, Dayı Murat, Hala Sultan, Telli Baba Nene Hatun, Gül Baba vb.

- “Akrabalık bildiren kelimeler küçük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

*Menderes abimin çayını içmeye gittim.
Semra halamın yemekleri çok güzel.*

3. “Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam veya unvan sözleri büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Japonya’dan gelen heyeti Vali kabul etti.

4. “Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, unvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Sayın Vali, Sayın Doktor, Sayın Rektör, Sayın Kaymakam vb.

- “Mektuplarda ve resmî yazışmalarda hitaplar büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Sevgili Oğlum, Aziz Kardeşim, Değerli Katılımcılar vb.

5. “Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Maviş, Fındık, Fıstık, Minnoş, Pamuk vb.

6. “Millet, boy, oymak adları büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Rus, Amerikan, Arap, Alman, Türk, Japon; Tatar, Kazak, Afgan, Oğuz, Özbek,; Hacılarlı, Ahmetli vb.

7. “Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Türkçe, İngilizce, Çince, Japonca, Rusça, Arapça; Kırgızca, Tatarca, Yakutça, Çuvaşça, Oğuzca, Kazakça, Nogayca, Özbekçe vb.

8. “Devlet adları büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Türkiye Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri, Özbekistan vb.

9. “Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 14)

Örnek:

Müslümanlık, Hristiyanlık, Musevilik, Budizm, Şamanizm, Müslümanlık, Hanefilik, Sünnilik, Şii, Hanefi, Ortodoks, Katolik, vb.

10. “Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Tanrı, Rab, Allah, Cebrail, Azrail, Zeus, Tartaros, vb.

- “Tanrı, Allah, İlah sözleri özel ad olarak kullanılmadıklarında küçük harfle başlar.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Müzik dünyasının tanrısı kabul edilen sanatçının doğum yılı bilinmemektedir.

“Hollanda’da kaçakçılığın ilahları vardır.” (Tarık Buğra)

11. “Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Mars, Satürn, Jüpiter; Aldebaran, Menkar vb.

- “Dünya, güneş, ay kelimeleri gezegen anlamı dışında kullanıldıklarında küçük harfle başlar.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

“Biz dünyadan ayrı yaşarken dünya epey değişmiş.” (Hüseyin Cahit Yalçın)

12. “Düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirildiğinde doğu ve batı sözlerinin ilk harfleri büyük yazılır. (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Doğu kültürü, Batı mistisizmi vb.

- “Bu sözler yön bildirdiğinde küçük yazılır.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Konya’nın doğusu, Sivas’ın batısı vb.

13. “Yer adları (kita, bölge, il, ilçe, köy, semt vb.) büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Antarktika, Asya, Doğu Anadolu, Ege; Sivas, Gemerek; Arpaözü, Göreme; Eğerci, Çayırbağı; Bahçelievler, Zafer, Taksim vb.

14. “Yer adlarında ilk isimden sonra gelen ve *deniz, nehir, göl, dağ, boğaz* vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Erciyes Dağı, Beyşehir Gölü, Avrupa Yakası, Marmara Boğazı, Göksun Irmağı, Ege Denizi, Nemrut Dağı, Fırat Nehri, Van Gölü, Sertavul Geçidi, Zigana Geçidi vb.

- “Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy vb. sözler küçük harfle başlar.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Karaman ili, Şarkışla ilçesi, Sızır beldesi, Boyalı köyü vb.

15. “Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen *mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak* kelimeleri büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Fevzi Çakmak Mahallesi, Yazır Mahallesi, Taksim Meydanı, Zafer Meydanı, Kurtuluş Bulvarı, Atatürk Bulvarı, Dr. Bahattin Taner Caddesi, Emniyet Sokağı, Sağlık Sokak vb.

16. “*Saray, köşk, han, kale, köprü, kule, anıt* vb. yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Selçuklu Sarayı, Yıldız Sarayı, Çankaya Köşkü, Tepesidelik Han, Kız Kalesi, İstanbul Köprüsü, Mostar Köprüsü, Saat Kulesi, Zafer Abidesi, Atatürk Anıtı vb.

17. “Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğunda, yer adının ilk harfi büyük yazılır.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Kale'den, Köşk'te, Vadi'den, Boğaz'dan vb.

18. “Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 15)

Örnek:

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk Tarih Kurumu, Hukuk Fakültesi, İl Kütüphanesi, Et-Balık Kurumu, Atatürk Orman Çiftliği, Konya Lisesi; Özgemerekliler Bakkaliyesi; Türk Ocağı, Kızılay Derneği, Gaziler Derneği, Aslan İnşaat, Yeniduman Taşımacılık; Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu; Türkçe Bölümü vb.

19. “Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 16)

Örnek:

Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, Türk Bayrağı Tüzüğü, Emniyet Teşkilatı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği vb.

20. “Makam sözleri, yönetmelik, kanun, tüzük, kurul, kurum merkez, bakanlık üniversite, dekanlık, fakülte ve bölüm sözleri asılları kastedildiğinde büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 16)

Örnek:

Türk Tarih Kurumu olağan hafta toplantısını bugün yaptı. Toplantıda Kurum yeni kitap projesi için karar aldı.

Görevli personele 657 sayılı Kanun gereğince cezai işlem uygulanmıştır.

21. “Gazete, dergi, kitap ve sanat eserlerinin (tablo, heykel, beste vb.) her kelimesi büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 16)

Örnek:

Nutuk, Beş Şehir, Türkçülüğün Esasları, Çalığışu, Saatleri Ayarlama Enstitüsü; Milli Eğitim, Bilim ve Teknik; Resmî Gazete, Posta, Türkiye; Mona Lisa, Son Akşam Yemeği, Çığlık; Davut, Düşünen Adam; Figaro'nun Düğünü, Fındıkkıran Balesi, Onuncu Yıl Marşı vb.

- “Özel ada dâhil olmayan *gazete, dergi, tablo* vb. sözler büyük harfle başlamaz.” (TDK, 2018: 16)

Örnek:

Gerçek Gündem gazetesi, Dil ve Edebiyat dergisi vb.

- “Kitap, makale, tiyatro eseri, kurum adı vb. özel adlarda yer alan kelimelerin ilk harfleri büyük yazıldığında *ve, ile, ya, veya, yahut, ki, da, de* sözleriyle *mi, mi, mu, mü* soru eki küçük harfle yazılır.” (TDK, 2018: 16)

Örnek:

Felatun Bey ile Rakım Efendi, Kinyas ve Kayra, Siyasi ve Edebi Portreler, Diyorlar ki vb.

- “Özel adın tamamı büyük yazıldığında *ve, ile, ya, veya, yahut, ki, da, de* sözleriyle *mi, mi, mu, mü* soru eki de büyük harfle yazılır.” (TDK, 2018: 16)

Örnek:

İKTİSADİ İDARİ VE SOSYAL BİLİMLER FAKÜLTESİ vb.

22. “Ulusal, resmî ve dinî bayramlarla anma ve kutlama günlerinin adları büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 16)

Örnek:

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, Kurban Bayramı, Miraç Kandili; Öğretmenler Günü, vb.

23. “Çalıştay, kurultay, açık oturum, bilgi şöleni, vb. toplantıların adlarında her kelimenin ilk harfi büyük yazılır.” (TDK, 2018: 17)

Örnek:

Türk Dili ve Edebiyatı Kurultayı, Üniversitelerde Edebiyat Eğitimi Çalıştayı, Uluslararası Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bilgi Şöleni, PISA Sonuçları Işığında Eğitim Sistemimiz Açık Oturumu vb.

24. “Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 17)

Örnek:

Sakarya Meydan Muharebesi, Malazgirt Savaşı, Büyük Taarruz, Yontma Taş Devri, Orta Çağ, Lale Devri, Cumhuriyet Dönemi, Millî Edebiyat Dönemi, Milli Mücadele Dönemi, Tanzimat Dönemi 'nde vb.

25. “Özel adlardan türetilen bütün kelimeler büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 17)

Örnek:

Türkçülük, Adanalı, Avrupalı, Türkçe, Ankaralı, Darvinci vb.

26. “Özel ad kendi anlamı dışında yeni bir anlam kazanmışsa büyük harfle başlamaz.” (TDK, 2018: 17)

Örnek:

allahlık (saf, zararsız kimse), *jul* (fizikte iş birimi), *donkişotluk* (gereği yokken kahramanlık göstermeye kalkışma) vb.

- “Para birimleri büyük harfle başlamaz.” (TDK, 2018: 17)

Örnek: *lira, dolar, sterlin, avro, mark* vb.

- “Özel adlar yerine kullanılan “o” zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz.” (TDK, 2018: 17)
- “Müzikte kullanılan makam ve tür adları büyük harfle başlamaz.” (TDK, 2018: 17)

Örnek:

suzidil, acem, hicaz, eviç, irak, neva, uşşak, muhayyer, gerdaniye, kürdi, segah vb.

27. “Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar.” (TDK, 2018: 17)

Örnek:

Konya etliekmeği, Gemerek gilaborusu, Darende kayısı, Japon çiçeği, Ankara keçisi, Hindistan cevizi, Karaman koyunu, İngiliz anahtarı, Antep baklavası, Van kedisi vb.

Ç. “Belirli bir tarihi işaret eden ay ve gün isimleri büyük harfle yazılır.” (TDK, 2018: 17)

Örnek:

19 Mayıs 1919, 23 Nisan 1923, 1 Aralık 1985’te askere gitti. Aşık Veysel’i Anma Etkinlikleri 21 Mart’ta yapılacaktır.

- “Belirli bir tarihi belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar.” (TDK, 2018: 17)

Örnek:

Üniversitelerde birinci dönem vize sınavları genellikle aralık ayının ikinci haftası başlar.

Vakıf toplantıları salı günleri yapılır.

D. “Tabela, levha veya levha niteliği taşıyan yazılarda kelime başı büyük harfle yazılır.” (TDK, 2018: 17)

Örnek:

Maliye, Banka, Özel Kalem, Kaymakam, Otobüs Durağı, 4. Blok, 8. Kat, Telefon Kulübesi, 6. Sınıf, vb.

E. “Tez, bildiri, makale, kitap ve buna benzer yazılarda ana başlıkların tamamı, alt başlıkların ise sadece kelime başı harfi büyük harfle yazılır.” (TDK, 2018: 17)

F. “Kitap, dergi vb.nde bulunan resim, çizelge, tablo vb.nin altında yer alan açıklayıcı yazılar büyük harfle başlar. Açıklayıcı yazı, cümle niteliğinde değilse sonuna nokta konmaz.” (TDK, 2018: 17)

2.1.7. Bitişik ve Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler

Yeni bir kavramı karşılamak üzere iki veya daha fazla sözcüğün yan yana gelerek oluşturdukları yapılara birleşik sözcük adı verilmektedir. (Beyreli, 2017:24)

“Belirtisiz isim tamlamaları, sıfat tamlamaları, isnat grupları, birleşik fiiller, ikilemeler, kısaltma grupları ve kalıplaşmış çekimli fiillerden oluşan ifadeler yeni bir kavramı karşıladıklarında birleşik kelime olurlar. Birleşik kelimeler belirli kurallar çerçevesinde bitişik veya ayrı olarak yazılır.” (TDK, 2018: 18)

2.1.7.1. Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler

“Birleşik kelimeler aşağıdaki durumlarda bitişik yazılırlar.” (TDK, 2018: 18).

1. “Ses düşmesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 18).

Örnek:

kahvaltı (< kahve altı), niçin (< ne için), kaybetmek (< kayıp etmek), şükretmek (< şükür etmek), cumartesi (< cuma ertesi), sütlaç (< sütlü aş) vb.

2. “Özgün biçimleri tek heceli bazı Arapça kökenli kelimeler *etmek, edilmek, eylemek, olmak, olunmak* yardımcı fiilleriyle birleşirken ses düşmesine, ses değişmesine veya ses türemesine uğradıklarında bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 18).

Örnek:

affetmek, seyreyledim, zannetmek, emretmek, reddetmek, zehrolmak, hissetmek, şükretmek, hapsolmak, kahrolmak vb.

3. “Kelimelerden her ikisi veya ikincisi, birleşme sırasında anlam değişmesine uğradığında bu tür birleşik kelimeler bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 18)

a. “Bitki isimleriyle oluşan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 18)

Örnek:

havvaanaeli, akşamsefası, kuşburnu, ayşekadın, altınbaş, turnagagası, beşbiyik, alabaş, katırtırnağı, meryemanaeldiveni, altıparmak, civanperçemi vb.

b. “Hayvan isimleriyle oluşan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 18)

Örnek:

karafatma(böcek), *danaburnu*(böcek), *yeşilbaş* (ördek), *akbaş*(kuş), *kamışkulak* (at), *bağrıkara*(kuş), *kamçıkuyruk* (koyun), *beşparmak* (deniz hayvanı), *kababurun* (balık), *alabacak* (at), *çakırkanat* (ördek) vb.

c. “Hastalık isimleriyle oluşan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 18)

Örnek:

kabakulak, delibaş, suçüçeği, karabaş vb.

ç. “Eşya ve alet isimleriyle oluşan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 18)

Örnek:

balıkgözü (halka), *domuztırnağı* (kanca), *horozayağı* (burgu), *kedigözü* (lamba), *kargaburnu* (alet), *kancabaş* (törpü), *adayavrusu* (tekne) vb.

d. “Biçim, tarz, tür, motif vb. isimleriyle oluşan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 18)

Örnek:

köpekkuyruğu (yağlı güreş), *turnageçidi* (fırtına), *sıçandişi* (dikiş), *eşeksirtı* (çatı biçimi), *koçboynuzu* (desen), *balıksirtı* (desen), *kazkanadı* (oyun) vb.

e. “Yiyecek isimleriyle oluşan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 18)

Örnek:

tavukgöğsü (tatlı), *dilberdudağı* (tatlı), *bülbülyuvası* (tatlı), *alinazik* (kebab), *kadınbudu* (köfte), *hanımgöbeği* (tatlı) vb.

f. “Oyun isimleriyle oluşan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

üçtaş, *beştaş* vb.

g. “Gök cisimlerinin isimleriyle oluşan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

Altıkardeş (yıldız kümesi), *Küçükayı* (yıldız kümesi), *Arıkovanı* (yıldız kümesi), *Samanyolu* (yıldız kümesi), *Büyükayı* (yıldız kümesi), *Demirkazık* (yıldız kümesi) vb.

ğ. “Renk isimleriyle oluşan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

tavşankanı, *baklaçiçeği*, *vişneçürüğü*, *balköpüğü*, *yavruağzı*, *camgöbeği*, *devetüyü*, *vapurdumanı*, *fildişi*, *gülkurusu*, *tavşanağzı*, *kavuniçi*, *ördekgagası*, *narçiçeği*, *ördekbaşı*, *turnagözü* vb.

h. “İçinde *oğlu* veya *kızı* bulunan sözler.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

çapanoğlu, hinoğluhin, eloğlu, elkızı vb.

4. “*bilmek, vermek, kalmak, durmak, gelmek* ve *yazmak* fiilleri ile *-a, -e, -ı, -i, -u, -ü* zarf-fiil eklerinin birleşmesiyle oluşan tasvirî fiiller bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

kazadurmak, yazadurmak, dalıvermek, yapıvermek, düşeyazmak, kullanabilmek, şaşakalmak, durabilmek, çıkagelmek, öleyazmak vb.

5. “Kalıplaşmış birleşik kelimelerden bir veya iki ögesi emir kipiyle kurulanlar bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

albeni, ateşkes, çalçene, çalyaka, dön Baba, gelberi, incitmebeni, sallabaş, sallasırt, unutmabeni; batçık, çekyat, geçgeç, kaçgöç, kapkaç, örtbas, seçal, tutkal, veryansın, yapboz, yazboz vb.

6. “Kalıplaşmış birleşik kelimelerden *-an/-en, -r/-ar/-er/-ır/-ir, -maz/-mez* ve *-miş/-miş* sıfat-fiil ekleriyle kurulanlar bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

güngörmüş, alaybozan, çöpçatan, varyemez, dalgakıran, tanrıtanımaz, demirkapan, gökdelen, külyutmaz, yelkesen, akımtoplar, kuşkonmaz, altıpatlar, barışsever, karıncaezmez, basınçölçer, özezer, kadirbilmez, pürüzalır, baştanımaz, hacıyatmaz, değerbilmez, etyemez, çokbilmiş, cankurtaran vb.

7. “Birleşik kelimelerden ikinci kelimesi (*-dı / -di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü*) kalıplaşmış belirli geçmiş zaman ekleriyle kurulanlar bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

zipçıktı, albastı, şıpsavdı, ciğerdeldi, serdengeçti, çitkırıldım, papazkaçtı, dalbastı, mirasyedi, firdöndü, gecekondı, hünkârbeğendi, gündöndü vb.

8. “Birleşik kelimelerden her iki kelimesi de (-r / -ar /-er) geniş zaman veya (-dı /-di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü) belirli geçmiş zaman eklerini alarak kalıplaşanlar bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

yüzergezer, dedikodu, yanardöner, kaptıkaçtı, uyurgezer, oldubitti, okuryazar, uçtuuçtu, konargöçer, biçerbağlar, kazaratar, biçerdöver, göçerkonar vb.

- “Ayrıca *çakaralmaz* kelimesi de bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 19)

9. “*alt, üst ve üzeri* sözlerinin sona getirilmesiyle kurulan ve somut olarak yer bildirmeyen birleşik kelimeler bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

insanüstü, olağanüstü, ayaküstü, ayakaltı, suçüstü, akşamüstü, bilinçaltı, öğleüzeri, gözaltı (gözetim), şuuraltı, ayaküstü, bayramüstü, gerçeküstü, ayaküzeri vb.

10. “Kişi adları, soyadları ve lakaplar iki veya daha çok kelimenin birleşmesinden oluşuyorsa bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 19)

Örnek:

Caner, Varol, Gülüzar, Gülistan, Bozarıslan, Temizgül, Tanrıku, Atatürk, Büyüköztürk, Başıbozuk Ahmet Paşa, Ayıboğan Mehmet Kahya, Yirmisekiz Çelebi Mehmet vb.

11. “İl, ilçe, semt vb. yer adları iki veya daha çok kelimedenden oluşuyorsa bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 20)

Örnek:

Çanakkale, Doğanhisar, Kadınhanı, Şereflikoçhisar, Afyonkarahisar, Gaziantep, Eskişehir, Altınoluk, Sarioğlan, Sarayönü vb.

- “Şehir, köy, mahalle, dağ, tepe, deniz, göl, ırmak, su, çay vb. kelimelerle kurulmuş sıfat tamlaması ve belirtisiz isim tamlaması kalıbındaki yer adları bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 20)

Örnek:

Eskişehir, Akşehir, Gümüşhacıköy, Karadağ, Karadeniz, Beyşehir, Seydişehir, Kızılırmak, İncesu, Acıgöl, Akçay vb.

12. “Unvan kelimesi sonda olan kişi adları ve unvanlarından oluşmuş mahalle, meydan, köy vb. yer ve kuruluş adları gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 20)

Örnek:

Bayrampaşa, Abidinpaşa, Cemalpaşa, Mustafabey (cadde), Muratpaşa, Davutpaşa, Gazi Osmanpaşa (mahalle), Sinanpaşa, Necatibey (cadde), Ertuğrulgazi (ilçe), Kemalpaşa (ilçe) vb.

13. “Ara yönler bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 20)

Örnek:

kuzeydoğu, güneydoğu, kuzeybatı, güneybatı

14. “Dilimizde her iki ögesi de asıl anlamını koruduğu hâlde yaygın bir biçimde gelenekleşmiş olarak bitişik yazılan kelimeler de vardır.” (TDK, 2018: 20)

- a. “Baş sözüyle oluşturulan sıfat tamlamaları.” (TDK, 2018: 20)

Örnek:

başdümenci, başağırlık, başdanışman, başdelege, başdenetçi, başefendi, başkatip, başkonsolos, başköşe, başmakale, başpiskopos, baştabip, başteknisyen, başyardımcı, başyapıt, başyaver, başyönetmen vb.

b. “Bir topluluğun yöneticisi anlamındaki *başı* sözüyle oluşturulan belirtisiz isim tamlamaları.” (TDK, 2018: 20)

Örnek:

semazenbaşı, bezirganbaşı, binbaşı, kervanbaşı, borazancıbaşı, müneccimbaşı, hekimbaşı, ırgatbaşı vb.

c. “*Ağa, baba, bey, efendi, hanım, nine* vb. sözlerle kurulan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 20)

Örnek:

beybaba, ağababa, paşazade, babaevi, babaanne, paşabey, paşababa, efendibaba, beyefendi, hanımevendi vb.

ç. “*Biraz, birçok, birçoğu, birkaç, birkaçı, birtakım, herhangi, hiçbir, hiçbir* belirsizlik sıfat ve zamirleri de gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 20)

15. “*Ev* kelimesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 20)

Örnek:

aşevi, öğretmenevi, orduevi, bakımevi, doğumevi, yayınevi, gözlemevi, huzurevi vb.

16. “*Hane, name, zade* kelimeleriyle oluşturulan birleşik kelimeler bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 20)

Örnek:

çayhane, kıraathane, çamaşırhane, yazıhane, amcazade, halazade, siyasetname, takdirname vb.

17. “-zede ile oluşturulmuş birleşik kelimeler bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 21)

Örnek:

kazazede, felaketzede, depremezede, bankerzede vb.

18. “Farsça kurala göre oluşturulan sözler bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 21)

Örnek:

âlemşümul, cihanşümul; darıdünya, ehlibeyit, ehvenişer, erkânıharp, gayrimenkul, gayrimeşru, Kuvayımilliye, Misakımillî, suikast; cürmümeşhut, hamdüsenâ, hercümerç, hüsnükuruntu, hüsnüniyet vb.

19. “Arapça kurala göre oluşturulan sözler bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 21)

Örnek:

aliyyülâlâ, ceffelkalem, darülaceze, darülfünun, daüssıla, fevkalade, fevkalbeşer, hıfzıssıhha, hüvelbaki, şeyhülislam, tahtelbahir, tahteşşuur; aleykümselam, Allahualem, bismillah, fenafillah, fisebilillah, hafazanallah, inşaallah, maşallah, velhasıl vb.

20. “Müzikte kullanılan makam adları bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 21)

Örnek:

acemaşiran, arabankürdi, ferahnakaşiran, nevabuselik, sultanihüzzam vb.

- Sıfatla oluşturulan usul adlarında sıfat ayrı yazılır.” (TDK, 2018: 21)

Örnek:

aksak usulü, aksak semai, ikiz aksak, çifte düyek vb.

21. “Kanunda bitişik geçen veya bitişik olarak tescil ettirilmiş olan kuruluş adları bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 21)

Örnek:

Açıköğretim Fakültesi, İçişleri, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Dışişleri, Genelkurmay, Yükseköğretim Kurulu vb.

22. “Renk adlarıyla kurulan bitki, hayvan veya hastalık adları bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 21)

Örnek:

bozaslan, sarıgül, alaçam, alageyik, alacakarga, karakuş, karalahana, aktavşan, aksögüt, akkuş vb.

2.1.7.2. Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler

“Birleşik kelimeler, aşağıdaki durumlarda ayrı yazılırlar.” (TDK, 2018: 21)

1. “*Etmek, edilmek, eylemek, olmak, olunmak* yardımcı fiilleriyle kurulan birleşik fiiller, ilk kelimesinde herhangi bir ses düşmesi veya türemesine uğramazsa ayrı yazılır.”

Örnek:

baş etmek, farz etmek, alay etmek, oyun etmek, kul etmek, deli olmak, kul olmak, sağ olmak, soracak olmak, okumuş olmak, namaz kılmak vb.

2. “Birleşme sırasında kelimelerinden hiçbiri veya ikinci kelimesi anlam değişikliğine uğramayan birleşik kelimeler ayrı yazılır.” (TDK, 2018: 21)

a. “Hayvan türlerinden birinin adıyla kurulanlar.” (TDK, 2018: 21)

Örnek:

ateş balığı, ardiç kuşu, ağustos böceği, arı kuşu, ateş böceği, çalı kuşu, cırcır böceği, at sineği, yaban keçisi, Arap tavşanı, et sineği, su yılanı, Ankara keçisi, dağ keçisi, fındık faresi, deniz yılanı, Karaman koyunu, tarla faresi, bal arısı, Pekin ördeği, Ankara kedisi, yaban domuzu, ada balığı, yer domuzu vb.

b. “Bitki türlerinden birinin adıyla kurulanlar.” (TDK, 2018: 22)

Örnek:

ayrık otu, ateş çiçeği, beşparmak otu, avize ağacı, ateş çiçeği, altın kökü, çuha çiçeği, ban ağacı, dağ elması, eğir kökü, meyan kökü, yer elması, yer mantarı, kültür mantarı, şeker kamışı, Japon gülü, su kamışı, çalı dikenini, Antep Fıstığı, taş bademi, Ordu fındığı, Amerikan Bademi, Malatya kayısı, çam fıstığı, şeker pancarı, köy domatesi, dağ nanesi, yaban inciri, dağ armudu, yabani sarmaşık, Afrika menekşesi, kayısı kurusu, domates kurusu, kuru nane, kuru bakla, çiçek bamyası vb.

- “Çiçek dışında anlamlar taşıyan *baklaçiçeği*(renk), *narçiçeği*(renk), *suçiçeği*(hastalık); ot dışında anlamlar taşıyan *ağziotu*(barut), *sıçanotu*(arsenik); ses düşmesine uğramış olan *çöreotu* ve yazımı gelenekleşmiş olan *semizotu, dereotu* bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 22)

c. “Nesne, eşya ve alet adlarından biriyle kurulan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 22)

Örnek:

oltu taşı, kaya tuzu, el sabunu, kahve değirmeni, su sebili, yel değirmeni, kahve makinesi, kahve cezvesi, ecza dolabı, şeker kabı, çalışma odası, çeyiz sandığı, masa takvimi, masa lambası, polis arabası, itfaiye aracı, kurtarma aracı, tuz ruhu, toplu iğne, vurmali çalgılar, toplu tabanca vb.

ç. “Yol ve ulaşım ile ilgili birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 22)

Örnek:

şehir yolu, Arnavut kaldırımı, kara yolu, deniz yolu, tali yol, hava yolu, ana yol, köy yolu vb.

d. “Durum, olgu ve olay bildiren sözlerden biriyle kurulan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 22)

Örnek:

açık oturum, ana dili, açık öğretim, baş ağrısı (hastalık), çıkış yolu, madde başı, iş birliği, yer çekimi, din birliği, dil birliği, baş belası, sağ duyu vb.

e. “Bilim ve bilgi sözleriyle kurulan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 23)

Örnek:

dil bilgisi, toplum bilimi, şekil bilgisi, ses bilgisi, halk bilgisi, yer bilimi, toprak bilimi, anlam bilimi, bilgisayar bilimi, genel biyoloji bilimi, anatomi bilimi, yapı bilgisi mekanik bilgisi vb.

f. “Yuvar ve küre sözleriyle kurulan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 23)

Örnek:

yer küre, yarım küre, taş küre, kar küresi, göz yuvarı, ısı yuvarı, ışık yuvarı, hava yuvarı, ısı yuvarı, ışık yuvarı, renk yuvarı vb.

g. “Yiyecek, içecek adlarından biriyle kurulan birleşik kelimeler” (TDK, 2018: 23)

Örnek:

Beyaz peynir, tulum peyniri, köy peyniri, arpa suyu, bohça böreği, İnegöl köfte, Sivas köfte, talaş böreği, pamuk yağı, susam yağı, Urfa kebabı, mercimek çorba, irmik helvası, pamuk şeker, buğday unu, içli köfte, şeker pancarı, üzüm pekmezi, kuyruk yağı, tas kebabı vb.

ğ. “Gök cisimleri” (TDK, 2018: 23)

Örnek:

Kutup Yıldızı, kuyruklu yıldız, Beta Akrep Yıldızı, Eta Çoban Yıldızı, Uçan Kartal Yıldızı, gök taşı, meteor taşı, hava taşı vb.

h. “Organ veya organ yerine geçen sözlerden biriyle kurulan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 23)

Örnek:

karga burun, takma diş, patlak göz, elmacık kemiği, süt dişi, azı dişi, işaret parmağı, patlak göz, serçe parmak, yüzük parmağı, kepçe kulak, dik kulak, safra kesesi, takma kol, takma bacak vb.

ı. “Benzetme yoluyla insanın bir niteliğini anlatmak üzere bitki, hayvan ve nesne adlarıyla kurulan birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 23)

Örnek:

çöpsüz üzüm, demir yumruk, çetin ceviz, kara maşa, çakar pençe, kuru kemik, sütlü muhallebi, sarı çıyan, deve dikenini, uğur böceği, ateş topu, sapsız balta vb.

i. “Zamanla ilgili birleşik kelimeler.” (TDK, 2018: 23)

Örnek:

hasat zamanı, bağ bozumu, hafta başı, gece yarısı, gün ortası, şafak vakti, hafta sonu vb.

3. “-r / -ar / -er, -maz / -mez ve -an / -en sıfat-fiil ekleriyle kurulan sıfat tamlaması yapısındaki birleşik kelimeler ayrı yazılır.” (TDK, 2018: 23)

Örnek:

çıkılmaz sokak, geçmez akçe, çalar saat, güler yüz, döner sermaye, tükenmez kalem, görünmez kaza, atar damar, kalan para, uçan daire, dolan göz, çakar lamba, gezen tavuk vb.

4. “Renk sözü veya renklerden birinin adıyla kurulmuş isim tamlaması yapısındaki renk adları ayrı yazılır.” (TDK, 2018: 23)

Örnek:

kar beyazı, altın sarısı, limon sarısı, ateş kırmızısı, turunç rengi, bal rengi, gök mavisi, çağla yeşili, çivit mavisi, zümrüt yeşili, kan kırmızısı, vişne çürüğü, gece mavisi, is karası, kül rengi vb.

5.”Rengin tonunu belirtmek üzere renkten önce kullanılan sıfatlar ayrı yazılır.”
(TDK, 2018: 24)

Örnek:

açık sarı, koyu lacivert, kirli beyaz, süt beyaz, açık yeşil vb.

6. “Yer adlarında kullanılan *batı, doğu, güney, kuzey, güneybatı, güneydoğu, kuzeybatı, kuzeydoğu, aşağı, yukarı, orta, iç, yakın, uzak* kelimeleri ayrı yazılır.”
(TDK, 2018: 24)

Örnek:

Batı Almanya, Doğu Almanya, Batı Trakya, Batı Ege, ,Orta As Batı Trakya, Doğu Anadolu, Güney Kutbu, Kuzey Amerika, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Yukarı Mahalle, Aşağı Mahalle, Yakın Doğu, Orta Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu vb.

7. “Kişi adlarından oluşmuş *mahalle, bulvar, cadde, sokak, ilçe, köy* vb. yer ve kuruluş adlarında, sondaki unvanlar hariç şahıs adları ayrı yazılır.” (TDK, 2018: 24)

Örnek:

Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Dr. Bahattin Taner Caddesi, Fevzi Çakmak Mahallesi, Cahit Bozbiyık Sokak, Nene Hatun Caddesi, Cengiz Topel Caddesi, Atatürk Bulvarı, Muhsin Yazıcıoğlu Mahallesi, Mehmet Akif Üniversitesi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi vb.

8. “*Dış, iç, sıra* sözleriyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır.”
(TDK, 2018: 24)

Örnek:

yurt içi, yurt dışı, ahlak dışı, fındık içi, yasa dışı, ceviz içi, peşi sıra, akli sıra, hafta içi, kavun içi, avuç içi, sınır dışı vb.

9. “Somut olarak yer belirten *alt* ve *üst* sözleriyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır.” (TDK, 2018: 24)

Örnek:

kapı altı, yer altı, böbrek üstü bezi, deri altı, ayak altı, el üstü, sırt üstü, su altı, baş üstü, yüz üstü, bardak altı vb.

10. “*Alt, üst, ana, ön, art, arka, yan, karşı, iç, dış, orta, büyük, küçük, sağ, sol, peşin, bir, iki, tek, çok, çift* sözlerinin başa getirilmesiyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır.” (TDK, 2018: 24)

Örnek:

çift tırnaklı, çift başlı, çift motorlu, çok hücreli, çok şekerli, tek eşli, tek kırma, tek kapılı, iki anlamlı, iki kapılı, bir odalı, peşin hüküm, peşin para, sol bek, sol parti, sağ yanak, sağ açık, küçük araba, küçük defter, büyük oda, büyük sehpa, orta kulak, orta saha, dış hat, dış kapı, dış açık, iç hat, iç lastik, karşı komşu, karşı taraf, yan oda, yan yol, arka bahçe, arka kısım, art düşünce, art damak, ön lastik, ön toplantı, ana yol, ana kapı, ana kucağı, ana damar, üst komşu, üst rütbe, üst geçit, üst taraf, alt kısım, alt komşu, alt güverte vb.

2.1.8. Sayıların Yazımı

TDK (2018: 11-12), sayıların yazımını şu şekilde belirtmiştir.

1. “Sayılar harflerle de yazılabilir.” (TDK, 2018: 11)

Örnek:

sekiz haftadan beri, dokuz yüz yıl önce, yedi gün içerisinde, beşinci gün vb.

- “Buna karşılık saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır.” (TDK, 2018: 11)

Örnek:

14.45'te, 17.00'de, 2.250.000 lira, 35 kg, 300 gram vb.

- “Saatler ve dakikalar metin içinde yazıyla da yazılabilir.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

saat sekizi yirmi geçe, mesela saat dörtte, saat beşe on yedi kala, saat dokuzu yedi dakika üç saniye geçe, sanırım on dakika sonra, vb.

- “Dört veya daha çok basamaklı sayıların kolay okunabilmesi amacıyla içinde geçen *bin, milyon, milyar* ve *trilyon* sözleri harfle yazılabilir.” (TDK, 2018: 12)

Örnek: *3 milyar 450 milyon vatandaşı, 7 bin 177 kitap, 15 trilyon 421 milyar vb.*

2. “Birden fazla kelimededen oluşan sayılar ayrı yazılır.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

iki yüz, üç yüz altmış beş, bin iki yüz elli bir vb.

3. “Para ile ilgili işlemlerle senet, çek vb. ticari belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

969,27(dokuzyüzaltmışdokuzTL,yirmiyedikr.)

4. “Yüzde ve binde işaretleri yazılırken sayılarla işaret arasında boşluk bırakılmaz.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

%77, %45 vb.

5. “Adları sayılardan oluşan iskambil oyunları bitişik yazılır.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

Seksenbir, ellibir, yüzbir vb.

6. “Romen rakamları tarihî olaylarda, yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde, kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında, maddelerin sıralandırılmasında kullanılır.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

XII.yüzyıl, I)... II)..., II. Mehmet, I. Cilt, 1.IV.2019, III. Louis, I. Dünya Savaşı vb.

7. “Dört veya daha çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

16.485.123.777, 355.985, 53.248, 4.159 vb.

8. “Sayılarda kesirler virgülle ayrılır.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

17,6 (17 tam, onda 6); 8,78 (8 tam, yüzde 78) vb.

9. “Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

VII., XX., 9., 17., 75.; 22'inci, 4'üncü, 6'ncı vb.

- “Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

9.'uncu değil 9'uncu, 4.'üncü değil 4'üncü vb.

10. “Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

8'er değil sekizer, 3'er değil üçer, 6'şar değil altışar vb.

11. “Bayağı kesirlere getirilecek ekler alttaki sayı esas alınarak yazılır.” (TDK, 2018: 12)

Örnek:

7/9'u (yedi bölü dokuzu), 3/4'ü (üç bölü dördü) vb.

12. “Bir zorunluluk olmadıkça cümle rakamla başlamaz.” (TDK, 2018: 12)

2.2. Noktalama İşaretleri

Yazının daha kolay, iyi ve doğru anlaşılabilmesi için kullanılan işaretlere noktalama işaretleri denir (Hengirmen, 1997: 511). Noktalama işaretleri, yazılı bir metnin biçimsel ve anlamsal kuruluşuna yardımcı olan, metnin okuyucu tarafından kolay ve çabuk anlaşılmasını sağlayan yardımcı işaretlerdir (Beyreli, 2017: 26).

Yazının anlaşılmasını kolaylaştırmak, cümleleri ayırmak, anlamı etkili kılmak noktalama işaretlerini kullanınız (Kantemir, 1997: 68).

Okumanın kolay olmasını sağlamanın yanında noktalama işaretleri, anlatılmak isteneni karşı tarafa tam ve doğru aktarma görevini üstlenmiştir (Korkmaz, 2015: 315). Ayrıca noktalama işaretleri, sesli iletişimdeki sesin yerini tutmaktadır (Kavcar vd., 2015: 42).

Türkçe Dersi Öğretim Programı 5. Sınıf kazanımları içerisinde öğrencilere kazandırılması amaçlanan noktalama işaretleri şunlardır:

2.2.1. Nokta (.)

Korkmaz vd. (2015: 315-316), noktanın kullanım yerleri ve nasıl kullanıldıklarını şu şekilde sıralamıştır.

1. “Her Türlü basit ve türemiş cümlenin sonunda kullanılır. Aynı zamanda cümlenin bittiğini gösteren noktanın bulunduğu yerde bir süre durmak gerekir.” (Korkmaz vd., 2015: 315)

Örnek:

“Hayatta en hakiki mürşit, ilimdir.” (Atatürk)

2. “Sıra sayı sıfatlarını ve maddeleri göstermek için kullanılan harf ve rakamlardan sonra konur. Bir başka deyişle –ıncı, -inci, / -ncı, -nci ekleri yerine kullanılır.” (Korkmaz vd., 2015: 316)

Örnek:

1.Bölüm, a., 6.(altıncı), 15.(on beşinci), 12. Sıra vb.

3. “Kısaltmalar yapılırken kullanılabilir.” (Korkmaz vd., 2015: 316)

Örnek:

A.Ü. (Ankara Üniversitesi), T.C. (Türkiye Cumhuriyeti), Doç. Dr. (Doçent Doktor), Alb. (Albay) vb.

4. “Hesap işlemlerinde rakamları yazarken haneleri göstermek amacıyla kullanılır.” (Korkmaz vd., 2015: 316)

Örnek:

450.36 (dört yüz elli lira otuz altı kuruş), 1250.10 (bin iki yüz elli lira on kuruş) vb.

5. “Tarihleri yazarken gün, ay, yıl sayılarını göstermek için kullanılır.” (Korkmaz vd., 2015: 316)

Örnek:

28.10.1989, 05.04.1987 vb.

6. “Saat ve dakika rakamlarını göstermek için kullanılır.” (Korkmaz vd., 2015: 316)

Örnek:

08.40, 17.00, 14.30, 09.15 vb.

2.2.2. Virgül (,)

Hengirmen (1997: 512-515) virgülün kullanıldığı yerleri şöyle sıralamıştır:

1. “Cümlede eş görevli olarak bulunan özeler, sıfatlar, adıllar, nesnelere, tümleçler, yüklemeler, sıfat ve ad tamlamaları virgülle ayrılır.” (Hengirmen, 1997: 512)

Örnek:

Sandalyeler, masalar, dolaplar hepsi plana göre düzenlendi.

Sarı, kırmızı, yeşil, mor çiçekler bahçeye bir cennet havası vermişti.

Ben, sen, o yok biz varız.

Hasan Bey borçlarını ödeyebilmek için evi, tarlaları, koyunları, keçileri ve çok sevdiği beyaz köşkünü satmak zorunda kalmıştı.

Evde, okulda, yollarda, her yer yalnızca seni düşünüyorum.

Geldim, gördüm, yendim.

Uzun saçlı, mavi gözlü, yeşil paltolu, genç ve güzel bir kız gülümseyerek bana doğru yaklaştı.

2. “Sıralı cümleleri, birleşik cümlelerde bulunan yan cümleleri, ara cümleleri ve ara sözlere ayırmak için kullanılır.” (Hengirmen, 1997: 513)

Örnek:

Mehmet hem gündüzleri okuluna gidiyor, hem de geceleri çok ağır işlerde çalışıyordu.

İnsanlar midelerini doldurmak için değil, beyinlerini doldurmak için yaşamalıdır.

Çalışmak, bir şeyler öğrenmek, emin ol, dünyada en güzel ve en yararlı şeydir.

Yaşlı kadın, dün akşam büroda karşılaştığımız, bizim şirkette ortak olmak istiyormuş.

3. “Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneleri ayırır.” (Hengirmen, 1997: 514)

Örnek:

Yöneticiler, mantıklı bir cesarete sahip olmazlarsa, çekingen ve korkak tutumlarıyla hiçbir ilerleme kaydedemezler.

4. “Kısa cümlelerde özne ile cümledeki diğer öğelerin birbirine karışması durumunda öznenin sonra virgül konur.” (Hengirmen, 1997: 514)

Örnek:

O, odadan çıkarak bahçeye doğru yürüdü.

5. “Birini çağırırken seslenmelerden, hitaplardan sonra kullanılır.”
(Hengirmen, 1997: 514)

Örnek:

Selim, akşam kursa gelir misin?

6. “Mektuplarda ve yazışmalarda hitaplardan sonra kullanılır.”
(Hengirmen, 1997: 515)

Örnek:

Anneciğim,

Dün sabah Konya 'ya geldik. Burada kış kendini göstermiş.

7. “Anlama canlılık katmak için tekrarlanan sözcük ve sözcük öbeklerinden sonra virgül kullanılır.” (Hengirmen, 1997: 515)

Örnek:

“Akşam, yine akşam, yine akşam,

Göllerde bu dem kalmış bir kamış olsam.” (Ahmet Haşim)

8. “İkilemeler arasına virgül konmaz.” (Hengirmen, 1997: 515)

Örnek:

“Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden

Eteklerinde güneş rengi bir yağın yaprak.” (Ahmet Haşim)

2.2.3. İki Nokta (:)

TDK(2018: 31-33), iki noktanın kullanıldığı yerleri şöyle sıralamıştır.

1. “Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur.”

(TDK, 2018: 31)

Örnek:

Tanzimat Edebiyatı temsilcilerinden bir kısmını sıralayalım: Ziya Paşa, Namık Kemal, İbrahim Şinasi, Ahmet Mithat Efendi,

2. “Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna konur.”

(TDK, 2018: 31)

Örnek:

“Bu kararın istinat ettiği en kuvvetli muhakeme ve mantık şu idi: Esas, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır.” (Atatürk)

3. “Ses bilgisinde uzun ünlüyü göstermek için kullanılır.” (TDK, 2018: 31)

Örnek:

a:ile, ka:til, usu:le, i:cat.

4. “Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.”

(TDK, 2018: 31)

Örnek:

“Bilge Kağan: Türklerim, işitin!

Üstten gök çökmedikçe, alttan yer delinmedikçe,

ülkenizi, törenizi kim bozabilir sizin?

Koro: Göğe erer başımız başınla senin!” (Turan Oflazoğlu)

5. “Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” (TDK, 2018: 32)

Örnek:

“– *Buğdayla arpadan başka ne biter bu topraklarda?*
Ziraatçı sayar:
– *Yulaf, pancar, zerzevat, tütün...*” (Falih Rıfıkı Atay)

6. “Genel ağ adreslerinde kullanılır.” (TDK, 2018: 32)

Örnek: <http://tdk.gov.tr>

7. “Matematikte bölme işareti olarak kullanılır.” (TDK, 2018: 32)

Örnek:

$75:3=25$, $150:5=30$ vb.

2.2.4. Noktalı Virgül (;)

TDK (2018: 31), noktalı virgölün kullanıldığı yerleri şöyle sıralamıştır.

1. “Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur.” (TDK, 2018: 31)

Örnek:

Erkek çocuklara Hakan, Mehmet, Oğuz, Cengiz, Orhan; kız çocuklara ise İncilay, Merve, Gülüzar, Semra adları verilir.

Türkiye, Amerika, İngiltere; Ankara, Washington, Londra.

2. “Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.” (TDK, 2018: 31)

Örnek:

At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.

3. “İkiden fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznenin sonra noktalı virgül konabilir.” (TDK, 2018: 31)

Örnek:

“Yeni usul şiirimiz; zevksiz, köksüz, acemice görünüyordu.” (Yahya Kemal Beyatlı)

2.2.5. Üç Nokta (...)

Demir (2004: 659-660), üç noktanın kullanıldığı yerleri şu şekilde sıralamıştır.

1. “Birtakım örnekler, bölümler sıralandıktan sonra, sıralamanın benzer biçimde devam ettiğini göstermek amacıyla, virgülden sonra bir harflik boşluk bırakılarak konulur.” (Demir, 2004: 659)

Örnek:

Kim eylemler kılış bildirir: kırmak, açmak, bozmak, kaldırmak, ...

2. “Herhangi bir nedenle yarım bırakılmış cümlelerin sonuna ara verilmeden konulur.” (Demir, 2004: 659)

Örnek:

Arkamızda yemyeşil dağlar, önümüzde çarşaf gibi deniz...

3. “Alıntı ve aktarmalarda, atlanan yerler varsa, bunların yerine üç nokta konur.” (Demir, 2004: 659)

Örnek:

“... böylesi bir eğitimin zorunluluğu da su götürmez bir gerçektir.”

4. “Anlatım sırasında söylenmeyenlerin, söylemek istemeyenlerin yerine konur.” (Demir, 2004: 660)

Örnek:

... *adında biri anlatmış bunları.*

5. “Herhangi bir nedenle duraklı, kesik kesik süren bir anlatımı yazıya yansıtmak için üç nokta kullanılır.” (Demir, 2004: 660)

Örnek:

Korka korka yanımıza yaklaştı;

- Şey ... Biraz ekmek... Çok açım ... Dört gündür bir şey ... yemedim.

2.2.6. Soru İşareti (?)

TDK (2018: 33-34), soru işaretinin kullanıldığı yerleri şu şekilde sıralamıştır:

1. “Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur.” (TDK, 2018: 33)

Örnek:

“Ne zaman tükenecek bu yollar, arabacı?” (Faruk Nafiz Çamlıbel)

2. “Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna konur.” (TDK, 2018: 33)

Örnek:

Kontrol memuru başını kaldırdı:

— Ehliyetiniz var mı?

3. “Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.” (TDK, 2018: 33)

Örnek:

Mevlana (1207?-1273), Hille (?) doğumlu olduğu söylenen Fuzuli...

- “mı / mi ekini alan yan cümle temel cümlenin zarf tümleci olduğunda cümlenin sonuna soru işareti konmaz.” (TDK, 2018: 34)

Örnek:

Sabah oldu mu sürüler köyden çıkar.

- “Soru ifadesi taşıyan sıralı ve bağlı cümlelerde soru işareti en sona konur.” (TDK, 2018: 34)

Örnek:

Çok yakınlardan mı gelir bu sesler, çok uzaklardan mı?

“Üsküdar’dan mı, Hisar’dan mı, Kavaklardan mı?” (Yahya Kemal Beyatlı)

2.2.7. Ünlem İşareti (!)

TDK (2018, 34), ünlem işaretinin kullanıldığı yerleri şu şekilde sıralamıştır:

1. “Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konur.” (TDK: 2018: 34)

Örnek:

Ankara ne kadar da soğuk!

Tüh tüh! Yazıklar olsun!

2. “Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.” (TDK: 2018: 34)

Örnek:

“Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz’dir, ileri!” (Atatürk)

“Ey Türk gençliği! Birinci vazifen; Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.” (Atatürk)

“Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı: İlerle!” (Yahya Kemal Beyatlı)

- “Ünlem işareti, seslenme ve hitap sözlerinden hemen sonra konulabileceği gibi cümlenin sonuna da konabilir.” (TDK, 2018: 34)

Örnek:

“Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken

Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz!” (Faruk Nafiz Çamlıbel)

3. “Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayraç içinde ünlem işareti kullanılır.” (TDK, 2018: 34)

Örnek:

Adam isteseymiş bir haftada bitirmiş. (!)

Ahmet, kendisinin çok yetenekli (!) olduğundan bahsetti.

2.2.8. Tırnak İşareti (“ ”)

TDK (2018: 36-37), tırnak işaretinin kullanıldığı yerleri şu şekilde sıralamıştır:

1. “Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.” (TDK, 2018: 36)

Örnek:

Selahattin Eyuboğlu, “Bir kitabı anlamadan ezberlemek, o kitaba yapılacak en büyük saygısızlıktır.” der.

“İzmir üzerine dünyada bir şehir yoktur!” diyorlar.

Ulu önderin, “Ne mutlu Türk’üm diyene!” sözü birçok anlam içerir.

- “Tırnak içindeki alıntının sonunda bulunan işaret (nokta, soru işareti, ünlem işareti vb.) tırnak içinde kalır.” (TDK, 2018: 36)

Örnek:

“Ne mutlu Türk’üm diyene!” (Mustafa Kemal Atatürk)

2. “Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.” (TDK, 2018: 36)

Örnek:

Yepyeni bir “barış taarruzu” anlayışı başladı.

3. “Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır.” (TDK, 2018: 37)

Örnek:

Bugünkü derste öğrenciler “Han Duvarları” adlı şiiri incelediler.

- “Cümle içerisinde özel olarak belirtilmek istenen sözler, kitap ve dergi adları ve başlıkları tırnak içine alınmaksızın eğik yazıyla dizilerek de gösterilebilir.” (TDK: 2018: 34)

Örnek:

“Cahit Sıtkı'nın *Şairin Ölümü* şiirini Yahya Kemal çok sevmiştir.” (Ahmet Hamdi Tanpınar)

- “Tırnak içine alınan sözlerden sonra gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılmaz.” (TDK: 2018: 37)

Örnek:

Ziya Gökalp'in “Türkçülüğün Esasları”nı okudunuz mu?

4. “Bilimsel çalışmalarda künye verilirken makale adları tırnak içinde yazılır.” (TDK, 2018: 37)

2.2.9. Kesme İşareti (')

TDK (2018: 38-40), kesme işaretinin kullanıldığı yerleri şu şekilde sıralamıştır:

1. “Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır.” (TDK, 2018: 38)

Örnek:

I. İnönü Savaşı'nı, Mustafa Kemal Atatürk'e, Kanuni Sultan Süleyman'a, Türkiye'nin, Banarlı'nın, İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı'na vb.

“1919 senesi Mayıs'ının 19'uncu günü Samsun'a çıktım.” (Atatürk)

- “Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğu zaman ekten önce kesme işareti kullanılır.” (TDK, 2018: 39)

Örnek:

Kale'den, Havaalanı'ndan vb.

- “Belli bir kanun, tüzük, yönetmelik kastedildiğinde büyük harfle yazılan kanun, tüzük, yönetmelik sözlerinin ek alması durumunda kesme işareti kullanılır.” (TDK, 2018: 39)

Örnek:

Bu Yönetmelik'in 18. maddesi...

Kanun'un 5'nci maddesine göre... vb.

- “Özel adlar için yay ayrıç içinde bir açıklama yapıldığında kesme işareti yay ayrıçtan önce kullanılır.” (TDK, 2018: 39)

Örnek:

Mustafa Kemal'in (1881-1938), Ahmet Hikmet'in (Müftüoğlu) vb.

- “Ek getirildiğinde Avrupa Birliği kesme işareti ile kullanılır.” (TDK, 2018: 39)

Örnek:

Avrupa Birliği'ne alınan üye ülkeler...

- “Sonunda 3. teklik kişi iyelik eki olan özel ada, bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti konmaz.” (TDK, 2018: 39)

Örnek: *Atatürk Havaalanımızın günlük..., Konya Ovamızın ekilebilir alanı..., Sivasımızın nüfusu vb.*

- “Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturum ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz.” (TDK, 2018: 39)

Örnek:

Gemerek Kaymakamlığının, Türk Tarih Kurumunun, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin, Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanlığının Türkçe Eğitimi Bölümünün vb.

- “Başbakanlık, Rektörlük vb. sözler ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde *Başbakanlığa, Rektörlüğe* vb. biçimlerde yazılır.” (TDK, 2018: 39)
- “Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz.” (TDK, 2018: 39)

Örnek:

Amerikalıdan, Türkçülükten, Türkçe, Hataylı, Ankaralı, Hasanlar, Müslümanlıktan, Atatürkçülüğün, Namık Kemaller vb.

- “Sonunda p, ç, t, k ünsüzlerinden biri bulunan Ahmet, Çelik, Halit, Şahap; Bosna-Hersek; Kerkük, Sinop, Tokat, Zonguldak gibi özel adlara ünlüyle başlayan ek getirildiğinde kesme işaretine rağmen Ahmedî, Halidî, Şahabî; Bosna-Hersekî; Kerküğü, Sinobu, Tokadı, Zonguldağı biçiminde son ses yumuşatılarak söylenir.” (TDK, 2018: 39-40)
- “Özel adlar yerine kullanılan “o” zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz ve kendisinden sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.” (TDK, 2018: 40)

2. “Kişi adlarından sonra gelen saygı ve unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur.” (TDK, 2018: 40)

Örnek:

Sami Bey'e, Mahmut Paşa'ya, Fatma Hanım'dan, Belediye Başkanı'na vb.

3. “Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur.” (TDK, 2018: 40)

Örnek:

AP'nin, TV'ye, TTK'nin, KKTC'nin, TBMM'nin, vb.

4. “Sayılara getirilen ekleri ayırmak için konur.” (TDK, 2018: 40)

Örnek:

1989'da, 4'ncü kat, 27'nci madde gereğince, 7,45'lik, 661'le vb.

5. “Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için konur.” (TDK, 2018: 40)

Örnek:

Elde edilen veriler 17 Mayıs'a kadar değerlendirilecektir.

23 Nisan'ın bizler için önemi büyüktür.

6. “Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır.” (TDK, 2018: 40)

Örnek:

“Bir ok attım karlı dağın ardına

Düştü m'ola sevdiğimin yurduna

İl yanmazken ben yanarım derdine

Engel aramızı açtı n'eyleyim.” (Karacaoğlan)

7. “Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur.” (TDK, 2018: 40)

Örnek:

c'den h'ye kadar, ek olan –de ve –da'nın kullanımı vb.

2.2.10. Yay Ayraç ()

TDK (2018: 37-38), yay ayraçın kullanıldığı yerleri şu şekilde sıralamıştır:

1. “Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır. Yay ayraç içinde bulunan ve yargı bildiren anlatımların sonuna uygun noktalama işareti konur.” (TDK, 2018: 37)

Örnek:

“Anadolu kentlerini, köylerini (Köy sözünü de çekinerek yazıyorum.) gezsek bile görmek için değil, kendimizi göstermek için geziyoruz.” (Nurullah Ataç)

2. “Özel veya cins isme ait ek, ayraçtan önce yazılır.” (TDK, 2018: 37)

Örnek:

Mustafa Kemal'in (1881-1938)...

3. “Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır.” (TDK, 2018: 38)

Örnek:

“İhtiyar – (Yavaş yavaş Kaymakam'a yaklaşır.) Ne oluyor beyefendi? Allah rızası için bana da anlatın...” (Reşat Nuri Güntekin)

4. “Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini göstermek için kullanılır.” (TDK, 2018: 38)

Örnek:

“Cihanın tarihi, vatanı uğruna senin kadar uğraşan, kanını döken bir millet daha gösteremez. Senin kadar kimse kendi vatanına sahip olmaya hak kazanmamıştır. Bu vatan ya senindir ya kimsenin.” (Ahmet Hikmet Müftüoğlu)

5. “Alıntılarda, alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konulan üç nokta, yay ayrıç içine alınabilir.” (TDK, 2018: 38)

Örnek:

(...) geldiğinden beri hiç konuşmamıştı.

6. “Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işareti yay ayrıç içine alınır.” (TDK, 2018: 38)

Örnek:

Adam isteseymiş bir haftada bitirmiş. (!)

7. “Bir bilginin şüpheyle karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayrıç içine alınır.” (TDK, 2018: 38)

Örnek: *Hille’de (?) doğduğu düşünülen Fuzuli...*

8. “Bir yazının maddelerini gösteren sayı ve harflerden sonra kapama ayracı konur.” (TDK, 2018: 38)

Örnek:

A), a), B), b), 1), I)

2.2.11. Kısa Çizgi (-)

TDK (2018: 34-35), kısa çizginin kullanıldığı yerleri şu şekilde sıralamıştır:

1. “Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur.”
(TDK, 2018: 34)

Örnek:

*“Soğuktan mı titriyordum, yoksa heyecandan, üzüntüden mi bil-
mem. Havuzun suyu bulanık. Kapının saatleri 12’yi geçmiş. Kanepel-
erde kimseler yok.”* (Sait Faik Abasıyanık)

2. “Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur, bitişik yazılır.”
(TDK, 2018: 35)

Örnek:

*“Küçük bir sürü -dört inekle birkaç koyun- köye giren geniş yolun ağzında
durmuydu.”* (Ömer Seyfettin)

3. “Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır.” (TDK, 2018: 35)

Örnek:

Kalk-ış, sab-et, yaz-ar vb.

4. “Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır.” (TDK, 2018: 35)

Örnek:

kal-, yap-, oku-, sat-, yazdır, yaşat-, sağ-, koştur- vb.

5. “İsim yapma eklerinin başına, fiil yapma eklerinin başına ve sonuna konur.”
(TDK, 2018: 35)

Örnek:

-ış, -ımsa, -lık, -den, -ak, -la, -tır vb.

6. “Heceleri göstermek için kullanılır.” (TDK, 2018: 35)

Örnek:

kar-ış-tır-ma, bil-gi-sa-yar, kı-la-vuz, ku-man-da vb.

7. “Arasında ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.” (TDK, 2018: 35)

Örnek:

Türk-Yunan ilişkileri, Konya-Ankara yolu, 10.00-11.00, Türkçe-İngilizce Sözlük, Ural-Altay dil grubu vb.

- “Cümle içinde sayı adlarının yinelenmesinde araya kısa çizgi konmaz.” (TDK, 2018: 35)

Örnek:

Yirmi yirmi beş yıl, dört beş kişi... vb.

8. “Matematikte çıkarma işareti olarak kullanılır.” (TDK, 2018: 35)

Örnek:

98-47=51, 67-7=60 vb.

9. “Sıfırdan küçük değerleri göstermek için kullanılır.” (TDK, 2018: 35)

Örnek:

-4 °C, -11°C vb.

2.2.12. Uzun Çizgi (_)

TDK (2018: 35), uzun çizginin kullanıldığı yerleri şu şekilde sıralamıştır:

1. “Yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır. Buna **konuşma çizgisi** de denir.” (TDK, 2018: 35)

Örnek:

“Frankfurt’a gelene herkesin sorduğu şunlardır:

— *Eski şehri gezdin mi?*

— *Rothschild’in evine gittin mi?*

— *Goethe’nin evini gezdin mi?”* (Ahmet Haşim)

2. “Oyunlarda uzun çizgi konuşanın adından sonra da konabilir.”
(TDK, 2018: 35)

Örnek:

“Sıtkı Bey — Kaleyi kurtarmak için daha güzel bir çare var. Gerçekten ölecek adam ister.

İslam Bey — Ben daha ölmedim.” (Namık Kemal)

- “Konuşmalar tırnak içinde verildiğinde uzun çizgi kullanılmaz.”

(TDK, 2018: 35)

Örnek:

“Arabamız tutarken Erciyes’in yolunu:

“Hancı dedim, bildin mi Maraşlı Şeyhoğlu’nu?”

(Faruk Nafiz Çamlıbel)

2.2.13. Eğik Çizgi (/)

TDK (2018: 36), eğik çizginin kullanıldığı yerleri şu şekilde sıralamıştır:

1. “Dizeler yan yana yazıldığında aralarına konur.” (TDK, 2018: 36)

Örnek:

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak / Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak / O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak / O benimdir, o benim milletimindir ancak. (Mehmet Akif Ersoy)

2. “Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur.” (TDK, 2018: 36)

Örnek:

Bahçeli Mah. Dr. Bahattin Taner Cad. No: 28/6

Gemerek / SİVAS

3. “Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.” (TDK, 2018: 36)

Örnek:

01/12/1962, 21/IX/2018 vb.

4. “Dil bilgisinde eklerin farklı biçimlerini göstermek için kullanılır.” (TDK, 2018: 36)

Örnek:

-mı / -mi, -da / -de, -dır / -dir, -madan /-meden vb.

5. “Genel ağ adreslerinde kullanılır.” (TDK, 2018: 36)

Örnek:

<http://google.com.tr>, <http://gemerek.gov.tr> vb.

6. “Matematikte bölme işareti olarak kullanılır.” (TDK, 2018: 36)

Örnek:

65/5=13, 960/4=260 vb.

7. “Fizik, matematik vb. alanlarda birimler arası orantıları gösterirken eğik çizgi araya boşluk konulmadan kullanılır.” (TDK, 2018: 36)

Örnek: *m/sn (metre/saniye) vb.*

2.3. Anlatım Bozuklukları

İnsanlar arasındaki yazılı iletişimi cümleler sağlar. Doğru yazı, anlatılmak isteneni dil kuralları çerçevesinde aşağı yukarı değil, tam olarak karşılayan yazıdır (Kavcar vd., 2015: 28). Karşı tarafa iletilecek mesaj ne kadar açık, duru, anlaşılır ve kurallarına uygun olursa iletişim o kadar amacına uygun hale gelir.

İletenin aktaracağı mesajı hazırlarken anlaşılmayı engelleyen anlatım bozukluklarından arındırması gerekir. Bu da anlatım bozukluğu konusunun iyi kavranmasının önemini artırır (Odacı vd., 2008: 237). Yazılı anlatımda doğru ve iyi anlatımı engelleyen, anlatımın bozuk olmasına neden olan etmenlere anlatım bozuklukları denir (Demir, 2004: 632).

Bir cümlenin anlaşılmasını güçleştiren, yanlış anlaşılmasına neden olan söyleyiş kusurları anlatım bozuklukları yaratır (Kavcar vd., 2015: 28). Demir (2004: 632-651), anlatım bozukluklarını sözcük düzeyinde, sözcük öbeği(tamlama) düzeyinde, cümle düzeyinde ortaya çıktığını belirtmiştir. Aktaş ve Gündüz (2005: 115), yazılı anlatımdaki genel yanlışları biçimsel yanlışlar, dilbilgisi yanlışları, anlatım yanlışları, düzenleyiş yanlışları, yazım ve noktalama yanlışları olmak üzere altı grupta toplamıştır. Akbayır (2007:25-100) anlatım bozukluklarını anlamla ilgili anlatım bozuklukları ve dil bilgisi ile ilgili anlatım bozuklukları olmak üzere iki grupta ele almıştır. Odacı vd. (2008: 237-249), anlatım bozukluklarını ses ve ahenk kusurları, anlama dayalı bozukluklar ve yapıya dayalı bozukluklar olmak üzere üç grupta tasnif etmiştir. Kavcar vd. ise (2015: 28-39) anlatım bozukluklarını sözcük yanlışları ve cümle yanlışları üzerinden değerlendirmiştir.

Korkmaz vd. (2015: 287-296) seslere, kelimelere ve kelime gruplarına ait olan genel anlatım bozuklukları ve cümle bozuklukları başlıkları altında incelemiştir. Bu bilgiler ışığında, çalışmada anlatım bozuklukları konusu anlamsal bozukluklar ve yapısal bozukluklar olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır.

2.3.1. Anlamsal Bozukluklar

Anlamsal Bozukluklar başlığı altında; gereksiz sözcük kullanılması, anlamca çelişen sözcüklerin kullanılması, sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, sözcüğün yanlış yerde kullanılması, deyimın yanlış anlamda kullanılması, anlam belirsizliği ve mantık hatası alt başlıklarına yer verilmiştir.

2.3.1.1. Gereksiz Sözcük Kullanılması

Aynı anlama gelen sözcüklerin bir arada kullanılmasından ya da cümlede görevi olmayan sözcüğün kullanılmasında kaynaklanan anlatım bozukluğudur (Kavcar vd., 2015: 32).

Bir sözcüğün ya da sözcük öbeğinin gereksiz olup olmadığını anlamak için, sözcük ya da sözcük öbeği atılır. Cümlenin anlamında bir daralma, değişme, bozulma olmuyorsa o sözcük veya sözcük öbeği gereksizdir, oluyorsa gereklidir (Demir, 2004: 634).

Örnek:

“Onunla ilk kez bir arkadaş toplantısında tanışmıştık.”

(Bir kişiyle bir kez tanışılır, bu nedenle “ilk kez” gereksiz kullanılmıştır.)

“Sözünü ettiğin olay, sanırım tekstil ihracatına getirilen kısıtlamalarla ilgili olsa gerek.” (“sanırım” ile “olsa gerek” aynı kavramı belirttiğinden her ikisinin birlikte kullanılması gereksizdir.)

“Kutup ayıları, sıfırın altında eksi kırk elli derece soğuğa bile dayanabilirler.”

(“Sıfırın altı” ile “eksi” eş anlamlı olduğu için bu sözcüklerden biri gereksizdir.)

2.3.1.2. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması

Cümle içinde kullanılan sözcükler verilmek istenen mesajın niteliğine ve mesaj içerisindeki görevlerine uygun kullanılmalıdır. Özellikle, sıfat ve zarf görevli sözcüklerin yanlış yerde kullanılması cümlenin açıklığını engellemektedir. (Demir, 2004: 637). Sözcüklerin, cümle içinde bulunması gereken yerden başka yerde olmaları anlam bulanıklığına sebep olur (Akbayır, 2007: 43).

Örnek:

“*Üyeler, bir türlü görüşülmek üzere gündeme alınmayan konuyu sordular.*”
(Üyeler, görüşülmek üzere gündeme bir türlü alınmayan konuyu sordular.)

“*İzinsiz inşaata girilmez.*”
(İnşaata izinsiz girilmez.)

“*Elliyeye yakın Alman parlamentosundan insan vardı orada.*”
(Alman parlamentosundan elliye yakın insan vardı orada)

- Cümlelerde düşünce sıralanışının yanlış yapılması da anlatım bozukluğuna yol açar. Özellikle yargı içeren cümlecikleri “söz öbeği” olarak değerlendirirsek bunların sıralanış hatası öbeklerin yanlış yerde kullanılması anlamına gelir (Odacı vd., 2008: 241).

Örnek:

“*Beyin zarı iltihapları iyi tedavi edilmezse, ölüme hatta sara nöbetlerine yol açabilir.*”
(Beyin zarı iltihapları iyi tedavi edilmezse, sara nöbetlerine hatta ölüme yol açabilir.)

2.3.1.3. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

Bir dilde, her sözcüğün bir ya da birkaç anlamı vardır. Yazıda bu anlam inceliklerinin iyi değerlendirilmesi ve düşünceyi en iyi biçimde olanların seçilmesi gerekir.

Anlamları birbirine yakın olan sözcükler rastgele alınmamalı, anlatılmak istenene en uygun olanı seçilmelidir (Kavcar vd., 2015: 31). Sözcüklerin anlamlarına uygun yerde kullanılmaması, ses ya da anlamca birbirine yakın sözcüklerin birinin diğerinin yerine kullanılması, anlatım bozukluğuna neden olur (Demir, 2004: 632).

Örnek:

“Laf taşıyarak aralarının bozulmasına o da bir katkıda bulunmuştu.”

(Laf taşıyarak aralarının bozulmasına o da neden olmuştu. Katkıda bulunmak olumludur, iyi bir şey için katkıda bulunur; katkıda bulunmak yerine neden olmak kullanılmalıdır.)

“Kaldırımın kenarındaki arabaları birbirine yaklaşık park etmişler.”

(Kaldırımın kenarındaki arabaları birbirine yakın park etmişler.)

“Ali Bey, o yıllarda öğretim için Galatasaray Lisesi’ne başlamıştı.”

(Ali Bey, o yıllarda öğrenim için Galatasaray Lisesi’ne başlamıştı. “Öğretim” bilgi vermedir, ders vermedir. “Öğrenim” ise bilgi edinme, ders almaktır.)

2.3.1.4. Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması

Bir cümlede, olasılık ve kesinlik ya da kesinlik ve yaklaşıklık anlamlı sözcükler birlikte kullanılmamalıdır (Demir, 2004: 636). Birbirleriyle çelişen ifadeleri aynı cümle içerisinde kullanmanın kaynağında bireyin iyi düşünmemesi ve kararsızlığı yatar (Yeniçeri vd., 2008: 242). Cümlede kesinlik bildiren sözcüklerle, ihtimal bildirenlerin: olumlu anlam taşıyanlarla, olumsuz anlamı taşıyanların anlamca birbirini destekler biçimde kullanılması bir anlatım bozukluğudur (Kavcar vd., 2015: 34).

Örnek:

“Elbette onunla birlikte gitmiş olabilirler.”

“Bundan aşağı yukarı tam beş yıl önceydi buraya gelmiştik.”

“Gönderdiğim paketi, eminim bugüne kadar almış olmalısınız.”

2.3.1.5. Deyimin Yanlış Anlamda Kullanılması

Deyimler ve atasözleri, belirli bir kalıp içinde biçimlendirilmiş söz birimleridir. Deyimleri ve atasözlerini oluşturan sözcüklerin yakın, eş ya da karşıt anlamlarını kullanmak, sözcüklerin sırasını değiştirmek, bu söz birimlerinin niteliğinin kaybolmasına neden olur. Deyimlerin anlamca uygun yerde kullanılmaması da anlatım bozukluğudur (Akbayır, 2007: 96).

Örnek:

“Ağzını bozdu, yine kimseye fırsat vermez.”

(Kimseye ağzını açtırmaz, sürekli kendisi konuşur. Ağzını bozmak deyimi küfür vb sözler için kullanılır. Bu cümlede kişinin sürekli kendisinin konuştuğunu anlatılmaya çalışıldığı için ağzını açtırmamak deyimim kullanılmalıdır.)

“Bize gönül koydu, iyice bağlandı.”

(Bize gönül verdi, iyice bağlandı.)

“Sonunda bu konu da güneş ışığına çıktı.”

(Sonunda bu konu da gün ışığına çıktı.)

2.3.1.6. Anlam Belirsizliği

Anlam belirsizliği, Cümlenin yalınlık, duruluk ve açıklık özelliklerinden uzak oluşudur. Cümlenin farklı biçimlerde yorumlanabilmesidir (Akbayır, 2007: 48).

Odacı vd. (2008: 243-244) anlam belirsizliğini, zamirlerin yanlış ya da eksik kullanılması, adın önüne rastlayan adlaşmış sıfatların kullanılması, tamlayanı düşmüş ad tamlamasının kullanılması, noktalı virgül eksikliği, işaret zamirleri ve “o” kişi zamirinin kullanılması, karşılaştırma yanlışları, deyim yanlışlarından kaynaklı cümlede anlatılmak istenen yargının tam anlaşılmasında ifade etmektedir.

Örnek:

“Aslan nasıl avlanır, bilmiyorum.”

(Bu cümleden Aslan, avını nasıl yakalar? ve Avcı, aslanı nasıl avlar? anlamları çıkmaktadır.)

“Toprak yolun kıyısına dökülmüştü.”

(Bu cümlede “toprak”tan sonra virgül konursa, “toprak yol” ad tamlaması söz konusu olamaz.)

“Deliler gibi, yazı bekliyoruz.”

(Bu cümleden ise “Yaz mevsiminin gelmesini bekliyoruz.” ve “Okumak veya yayımlamak için yazı bekliyoruz.” anlamları çıkmaktadır.)

2.3.1.7. Mantık Hatası

Cümlenin mantık yönünden tutarlı olması temel niteliklerindedir (Kavcar vd., 2015: 35). Bazı cümleler kelimelerin sıralanılışı yönünden doğru olmasına rağmen mantık yönünden tutarsızdır. Bu tür anlatım bozuklukları mantık hatası olarak ifade edilmektedir (Demir, 2004: 650).

Sözcüklerin asıl bulunması gereken yerlerde değil, başka yerlerde bulunması, cümlenin anlamını zayıflattığı yahut farklı bir anlamın ortaya çıkmasına neden olduğu gibi okuyucuyu da olumsuz yönde etkiler (Aktaş ve Gündüz, 2005: 121).

Örnek:

“Seni seviyorum kelimesini rahatça kullanabilmeliyiz.”

(“Seni Seviyorum” sözcük değil, cümledir.)

“Başbakan, yangında hayatını kaybedenlere başsağlığı diledi.”

(Başsağlığı, ölenlere değil, ölenlerin yakınlarına karşı yapılan bir teselli ziyareti ya da dilektir. Cümle “...kaybedenlerin yakınlarına... şeklinde düzeltilebilir.)

“Yılın en sıcak ayı, Türkiye ortalamasına göre temmuz, ağustostur.”

2.3.2. Yapısal Bozukluklar

Yapısal Bozukluklar başlığı altında; özne-yüklem uyumsuzluğu, eklerle ilgili yanlışlar, öge eksikliği, yüklem eksikliği, tamlama yanlışları ve bağlaç yanlışları alt başlıklarına yer verilmiştir.

2.3.2.1. Özne-Yüklem Uyumsuzluğu

Özne ile yüklem arasında iki bakımdan uyumsuzluk olur.

2.3.2.1.1. Tekillik-Çoğulluk Bakımından Uyumsuzluk

Türkçenin temel cümle yapısında yüklem öznenin tekillik ve çoğulluk durumuna göre tekil veya çoğul olur. Bu kaidenin bozulması anlatım bozukluğuna sebep olur (Aktaş ve Gündüz, 2005:119). Bazı öznelerde ise kaidenin dışına çıkılır. Özne cansız varlık, bitki, hayvan, zaman adı veya belgisiz zamir, topluluk adı ise yüklem tekil olmalıdır. Yine bu kurala da uyulmaması uyumsuzluk nedenidir (Odacı vd., 2008: 247).

Örnek:

“Buluşma yerine gittiğimizde onu göremedim.”

(“Buluşma yerine gittiğimizde onu göremedik.” Bu cümlede buluşma yerine giden iki kişi olduğu halde yüklem birinci tekil şahıs ekine göre çekimlenmiştir. Bu da uyumsuzluk sebebidir.)

“Bu tür duygular beni çok etkilerler.”

(“Bu tür duygular beni çok etkiler.” Özne çoğul olmasına rağmen soyut bir kavram olduğu için yüklem tekil olmalıdır.)

2.3.2.1.2. Kişi Bakımından Uyumsuzluk

Özne birden çok kişiden oluşur da öznelerden biri birinci tekil olursa yüklem birinci çoğul kişiye göre çekimlenir. Özne, ikinci ve üçüncü tekil kişiden oluşursa yüklem ikinci çoğul kişiye göre çekimlenir (Odacı vd., 2008:247).

Ayrıca topluluk isimlerinde yüklem tekil kişi eki, nezaket ve övünme anlamında ise çoğul kişi eki alır (Akbayır, 2007: 125).

Örnek:

“Son durağa geldiğimizde, otobüste bir ben bir de o yaşlı adam kalmıştı.”

(Son durağa geldiğimizde, otobüste bir ben bir de o yaşlı adam kalmıştık. Öznelerden biri birinci tekil şahıs olduğu için yüklem “kalmıştık” şeklinde birinci çoğul şahıs eki alması gerekir.)

“Kurul dün karara varamadı.”

“Biz, sınavdan korkmayız.”

2.3.2.2. Eklerle İlgili Yanlışlar

Cümlede sözcüğe gelmesi gereken eklerin eksik ya da fazla kullanılması, ilgi, iyelik, hal vb. eklerin yerinde kullanılmaması anlatım bozukluğuna sebep olur.

Örnek:

“Biz okumasını sevmeyen bir milletiz.”

“Biz okumayı sevmeyen bir milletiz.” (Bu cümlede “okumasını” sözcüğüne gelen iyelik eki gereksiz ve yanlış kullanılmıştır.)

“Koskoca adam konusmasını, çalışmasını, dinlemesini, kısaca, yaşammasını bilmiyor.”

“Koskoca adam konusmayı, çalışmayı, dinlemeyi, kısaca, yaşamayı bilmiyor.” (Bu cümlede iyelik ekinin gereksiz kullanılmasından dolayı anlatım bozukluğu oluşmaktadır.)

“Yazarlarımızın köy yaşayışına ilgilenmeleri toplumumuz açısından çok yararlıdır.”

“Yazarlarımızın köy yaşayışıyla ilgilenmeleri toplumumuz açısından çok yararlıdır.” (“*ilgilenmek*” sözü “ile” edatına bağlı sözlerle kullanılır. Aksi takdirde dil yanlışlığı meydana gelmektedir.)

“Hayat kimine mutluluk verdiğini, kimini mutsuz ettiğini görüyoruz.”

“Hayatın kimine mutluluk verdiğini, kimini mutsuz ettiğini görüyoruz”.
(Cümlede ilgi eki eksikliğinden kaynaklı anlatım bozukluğu vardır. Çünkü cümlede “verdiğini” sözcüğüne sorduğumuz “kimin verdiğini” sorusuna cevap verilmemektedir. “Hayat” sözcüğüne getirilen “-ın” ilgi eki bu bozukluğu gidermektedir.)

2.3.2.3. Öge Eksikliği

Daha çok ortak cümlelerde görülen ve cümlede kullanılması gereken bir ögenin bulunmaması, anlatım bozukluğuna yol açar (Odacı vd., 2008: 245).

Örnek:

“O gün sokakta kimse yoktu, eve kapanmıştı.”

“O gün kimse yoktu, herkes eve kapanmıştı.” (Özne eksikliğinden kaynaklı anlatım bozukluğu vardır. Virgülden sonra “herkes” sözcüğü gelirse bu bozukluk giderilir.)

“Ben öğretmenime inanır ve severim.”

“Ben öğretmenime inanır ve öğretmenimi severim.” (Cümlesinde “öğretmenime” dolaylı tümleci “inanırım ve severim” yüklemine bağlamasından kaynaklı bozukluk vardır. Bu nedenle “öğretmenimi” nesnesi gelirse anlatım bozukluğu giderilmiş olur.)

“Neden en çok şairlere kızarlar, korkarlar.”

“Neden en çok şairlere kızarlar, şairlerden korkarlar.” (Dolaylı Tümleç eksikliğinden kaynaklı anlatım bozukluğu vardır. Virgülden sonra “şairlerden” dolaylı tümleci getirilirse bozukluk giderilir.)

2.3.2.4. Yükleme Eksikliği

Cümlede eylem, yardımcı eylem, eylem veya eylemsi eksikliği anlatım bozukluklarına yol açar (Demir, 2004: 647). Birleşik cümlelerde bulunan tek yüklem, kimi zaman öznelerden biriyle uyumsuzluk gösterir. Ayrıca yüklem bütünlüğü sağlanmadan cümleler birbirine bağlanmışsa cümlede anlatım bozukluğu ortaya çıkar (Akbaş, 2007: 104).

Örnek:

“İş konusunda ben onu, o da beni etkilemek istemez.”

“İş konusunda ben onu etkilemem, o da ben etkilemek istemez.” (Bu sıralı cümlede birinci cümledeki eylem eksikliği anlatım bozukluğuna yol açmıştır.)

“Fikirlerinde ısrarlı, ama inatçı değildi.”

“Fikirlerinde ısrarlıydı, fakat inatçı değildi.” (Cümlesinde “ısrarlı” ve “inatçı” sözcüklerinin “değildi” sözcüğüne bağlanmasından kaynaklı anlatım bozukluğu vardır. Anlatım bozukluğunun giderilmesi için “ısrarlı” sözcüğüne eylem getirilmesi gerekmektedir.)

“O mutlu günde genç kızlar halay, delikanlılar türkü söylüyordu.”

“O mutlu günde genç kızlar halay çekiordu, delikanlılar türkü söylüyordu.” (Cümlesinde anlatım bozukluğunun sebebi yüklem eksikliğinden kaynaklanmaktadır. İlk cümlenin sonuna “çekiordu” yüklem eklenmesi bu bozukluğu gidermektedir.)

“Kağıt, mürekkep ve kalem gerektiğini ve bunların alınmasını istemişti.”

“Kağıt, mürekkep ve kalem gerektiğini bildirmiş ve bunların alınmasını istemişti”. (Bu cümlede “bildirmiş” yüklem eklenmesi, anlatım bozukluğunu gidermektedir.)

2.3.2.5. Tamlama Yanlışları

İsim ve sıfat tamlamalarında tamlayan ile tamlananın yanlış yerde yahut tamlayanın eksik kullanılmasından doğan anlatım bozukluğudur (Aktaş ve Gündüz, 2005: 118). Bununla birlikte, tamlamalarda temel kavramın sonunda olduğunun bilinmemesi ve belirtili isim tamlamalarında tamlayan ile tamlanan arasına sözcükler girdiğinde tamlamayı kuran eklerden birinin unutulması tamlamalarla ilgili anlatım bozukluğunun sebepleri arasındadır (Kavcar vd., 2015: 36).

Örnek:

“Neşeli ve güldürü unsurlarının çokça kullanıldığı bu filmi mutlaka görmelisiniz.”

“Neşe ve güldürü unsurlarının çokça kullanıldığı bu filmi mutlaka görmelisiniz.”(Bu cümlede iki tamlayan bir tamlanan öge vardır. *Güldürü unsurları* doğru bir tamlamadır fakat *neşeli unsurları* diye bir tamlama olamaz.)

“Hükümetin o kadar çok ve önemli işleri var ki böyle şeylerle uğraşmaya ne vakti, ne de zamanıdır.”

“Hükümetin o kadar çok ve önemli işleri var ki böyle şeylerle uğraşmaya ne vakti var, ne de zamanıdır.” (“Uğraşmaya” tümleci, birbirine bağlı olan “ ne vakti var”, ne de zamanıdır yüklemelerinin ikisine birden hizmet etmektedir. Oysa bu tümleç ancak “ne vakti var” yüklemine hizmet edebilir. Çünkü “ne de uğraşmaya zamanıdır” denilemez. Bu yanlış, bir tamlayan eksikliğinden ileri gelmektedir.)

“Dünyada tamamı mermerden yapılmış olan ilk anıtsal tapınak, Ege'nin Efes kentinde olduğu biliniyor.”

“Dünyada tamamı mermerden yapılmış olan ilk anıtsal tapınağın, Ege'nin Efes kentinde olduğu biliniyor.” (Bu cümlede tamlayan eki eksikliğinden kaynaklı anlatım bozukluğu vardır.)

2.3.2.6. Bağlaç Yanlışları

“Bağlaçlar, söz içinde birden çok kelimeyi kelime grubunu veya cümleyi birbirine bağlayarak aralarında çeşitli yönlerden ilgiler kuran görevli kelimelerdir.” (Korkmaz, 2010: 32) Bir cümlede anlam özelliklerine uygun kullanılması gereken bağlacın yerine başka bağlaçların kullanılması veya gereksiz yere bağlaç tekrarının yapılması anlatım bozukluğunu nedenidir.

Akbayır (2007: 16) bağlaçların anlam özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

ama, fakat, yalnız, ancak \implies karşıtlık
 çünkü, zira \implies açıklama
 ya da, ve \implies tercih
 ve, ile \implies bağlama
 ister ister \implies emir veya istek
 ne ,, ne \implies olumsuzluk

Örnek:

“Yanlış bir şey yapsan da kızmaz, ama inanılmayacak kadar anlayışlıdır.”

“Yanlış bir şey yapsan da kızmaz, çünkü inanılmayacak kadar anlayışlıdır.”

(“Ama” bağlacı karşıtlık bildiren cümlelerde kullanılır. Oysa bu cümlede her iki yardımcı da olumludur. İkinci cümle birinci cümlenin açıklamasıdır.)

“Oraya gidersen Etnografya ya da Kurtuluş Savaşı Müzelerini gezmelisin.”

“Oraya gidersen Etnografya ve Kurtuluş Savaşı Müzelerini gezmelisin.” (“ya da” bağlacı cümleye tercih anlamı katmaktadır. Bu cümlede ise iki işin yapılması istenmektedir. Bu yüzden “ya da” yerine “ve” bağlacının kullanılması anlatım bozukluğunu giderir.)

“Ne Konya’yı ne de Erzurum’u görmedim.”

“Ne Konya’yı ne de Erzurum’u gördüm.” (“ne ... ne” bağlacı cümleye olumsuzluk anlamı katmaktadır. “görmedim” sözcüğü ile cümlede ikinci bir olumsuzluk anlamı katılarak anlatım bozukluğu yapılmıştır. Bunun yerine ya “hem ... hem” bağlacı kullanılmalıdır ya da yüklem olumsuz değil olumlu hale getirilmelidir.)

2.4. Türkçe Dersi Öğretim Programı

Türkçe Dersi Öğretim Programı, giriş, öğretim programının uygulanması ve öğretim programının yapısı bölümlerinden oluşmaktadır (MEB, 2018: 20). Türkçe Dersi Öğretim Programı, kişilerin sürekli kullanabilecekleri dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma ile ilgili dil becerilerini kazanmaları, bu becerileri günlük hayatta kullanmaları, kendilerini sosyal ve kültürel yönden geliştirmeleri, Türkçenin büyüğü içerisinde okuma ve yazma kabiliyetlerini artırmalarını sağlayacak gerekli donanımlarla donatılmıştır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

- dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi,
- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,
- okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması,
- okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması,
- duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması,
- bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi,
- basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi,
- okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması,
- millî, manevî, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi,

- Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmıştır (MEB, 2018: 8).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda amaçlanan kazanımlar, sınıf düzeylerine uygun olarak gerekli sınırlılıklar çerçevesinde, dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma dil becerilerine göre gruplandırılarak açıklamalı başlıklar halinde verilmiştir. Türkçe Dersi 5. sınıf düzeyi yazma dil becerisi için amaçlanan kazanımlar şu şekilde sıralanmıştır (MEB, 2018: 38-39):

T.5.4.YAZMA KAZANIMLARI

T.5.4.1.Şiir yazar.

T.5.4.2. Bilgilendirici metin yazar.

- Öğrencilerin konu ve ana fikri belirlemeleri, buna göre giriş, gelişme, sonuç bölümlerinden oluşan bir metin taslağı oluşturmaları, bu bölümlerde yazacaklarını belirlemeleri sağlanır.
- Öğrenciler yeni öğrendikleri kelimeleri kullanmaya ve günlük hayattan örnekler vermeye teşvik edilir.
- Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanmaları sağlanır.

T.5.4.3. Hikâye edici metin yazar.

- Öğrencilerin günlük hayattaki gözlem ve deneyimlerine dayanarak hikâye konusu ve hikâye unsurlarını belirlemeleri sağlanır.
- Öğrenciler, yazım kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendikleri kelimeleri kullanmaları için teşvik edilir.

T.5.4.4. Yazma stratejilerini uygular.

(Güdümlü, metin tamamlama, bir metni kendi kelimeleri ile yeniden oluşturma, boşluk doldurma, grup olarak yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.)

T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır.

(Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgül, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgül ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.)

T.5.4.6. Bir işin işlem basamaklarını yazar.

T.5.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

T.5.4.8. Sayıları doğru yazar. Kesirli sayıların, sıra ve üleştirme sayılarının, dört veya daha çok basamaklı sayıların yazımları üzerinde durulur.

T.5.4.9. Yazdıklarını düzenler.

(Sınıf düzeyine uygun yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.)

T.5.4.10. Yazdıklarını paylaşır.

(Öğrenciler, yazdıklarını sınıf ve okul panosu gibi farklı ortamlarda paylaşmaya teşvik edilir.)

T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.

(Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur.)

T.5.4.12. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

T.5.4.13. Formları yönergelerine uygun doldurur.

T.5.4.14. Kısa metinler yazar.

(Öğrenciler dilekçe yazmaya teşvik edilir.)

T.5.4.15. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.

T.5.4.16. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.

(Ama, fakat, ancak ve lakin ifadelerini kullanmaları sağlanır.)

2.5. İlgili Araştırmalar

Özbay (1995), “Ankara Merkez Ortaokullarındaki Üçüncü Sınıf Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma” adlı doktora çalışmasında Ortaokul öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri seviyelerini ve test türü imtihanların bu becerilerin ölçülmesinde yeterli olup olmadığını incelemiştir. Araştırma grubunu, 1993-1994 öğretim yılında Ankara il merkezindeki 15 okuldan toplamda 515 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonunda araştırma sahasına giren okullarda Türkçe öğretiminin son derece yetersiz olduğu tespit edilmiş olup yazma uygulamalarına devamlı yer verilmesi, ders programında yazma çalışmalarına imkan sağlayacak ders programlarının hazırlanması ve yazılı anlatım çalışmalarının dil bilgisi konularını da içerecek nitelikte yapılması gerektiği önerilmiştir.

Deniz (2000), “Yazılı Anlatım Becerileri Bakımından Köy ve Kent 5. Sınıf Öğrencilerinin Durumu” adlı yüksek lisans tezinde, 1999-2000 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Çanakkale ili Merkez ilçesine bağlı köy ve kent ilköğretim okullarından toplamda 400 öğrenciyi örneklem olarak almıştır. Toplamda hazırlanan 12 konu üzerinden öğrencilerin istedikleri bir konu üzerinde yazı yazmaları istenilerek, köy ve kent yaşamının yazılı anlatım becerilerine etkisi araştırılmıştır.

Uça (2003), “İstanbul’da seçilen İlköğretim Okullarının Altıncı Sınıf Türkçe Derslerinde Tespit Edilen Yazılı Anlatım Bozuklukları ve Öneriler” adlı yüksek lisans tezinde, 2001-2002 eğitim öğretim yılı içerisinde İstanbul ili Kadıköy ilçesine bağlı okullardan toplamda 181 öğrenciyle birlikte çalışmıştır. “Hayal gücünüzü kullanarak bir öykü yazınız” başlığı altında öğrencilere yaptırdığı yazma çalışmasının ardından öğrencilerin noktalama işaretleri kullanımı, de’nin yazımı ve mahalli konuşmaların yazıya aktarılması konularında sıklıkla hataya düştüğü bulgularına ulaşmıştır.

Koçak (2005), “İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tezinde Bolu’daki beşinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri hangi seviyede olduğunu ve çeşitli değişkenlerin yazılı anlatım becerilerine etkisini araştırmıştır. Toplamda 40 öğrenciden oluşturduğu örnekleminde yazılı anlatım uygulamasına başvurmuştur. Elde ettiği bulgulara göre; öğrencilerin ilgilerini çeken konularda daha başarılı olduğu, okuma alışkanlığının, yaşanan sosyal çevrenin ve ailenin sosyo-ekonomik durumunun yazılı anlatım becerilerine etkisinin olduğu göstermiştir.

İnce (2006), “İlköğretim 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında Muğla il merkezindeki ilköğretim 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin noktalama, imla ve yazılı anlatım bozukluklarının tespitine yer vermiştir. Elde ettiği sonuçlara göre; virgül kullanımında, de bağlacının kullanımında, hal hataları, çekim ekleri kullanımı, eksik veya fazla cümle, uyumsuz cümle kullanımı gibi konularda öğrencilerin sıklıkla hataya düştüklerini tespit etmiştir.

Avcı (2006), “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının İncelenmesi(Muğla İli Örneği)” adlı yüksek lisans tezinde Muğla il merkezinde bulunan 10 ilköğretim okulunun 8. Sınıflarında okuyan random (tesadüfi) yöntemle seçilmiş 100 öğrencinin yazılı anlatım çalışmaları, gözlenebilir otuz bir maddelik değerlendirme ölçütüne göre değerlendirilmiştir. Araştırmasında örneklemini oluşturan öğrencilerin en çok yanlış yaptığı davranışlar, en az puan alan okul ve yazılı anlatım başarılarının cinsiyete göre farklılığı incelenmiştir. Araştırma sonunda cinsiyete göre farklılıkları olan on bir davranışta kız öğrencilerin daha başarılı olduğu, diğer davranışlarda ise cinsiyete göre farklılığın anlamlı sonuçlar vermediği tespit edilmiştir. Ayrıca, noktalama işaretleri, de bağlacının kullanımı ve paragraf kurallarını yazıda uygulama konularında öğrencilerin sıklıkla hataya düştükleri görülmüştür.

Çelikpazu (2006), “Erzurum Merkez İlçe İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans araştırmasında 6. Sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarını ses, şekil, cümle, anlam bilgisi, anlatım bozuklukları ve noktalama işaretleri başlıkları altında incelemiştir. Çalışmasında, öğrencilerin yerel ağız kullanımının etkisiyle okuma ve yazma alışkanlığının yeterli seviye olmaması, ses, şekil, cümle, anlam bilgileri konularında hataya düştükleri ve öğrencilerin duygu ve düşüncelerini tam olarak ifade edemedikleri sonucuna ulaşmıştır.

Nalcı (2006), “Uşak İl Merkezindeki 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımda Deyimleri Kullanma Becerisi” adlı yüksek lisans çalışmasında Uşak il merkezinde yaşayan farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip altı yüz tane 8. Sınıf öğrencisinin yazılı anlatımda deyimleri kullanma becerileri ve bu durumu etkileyen faktörleri incelemiştir. Çalışmanın ilk etabında 31 maddelik bir anket uygulanmış ardından öğrencilerden birer kompozisyon yazmaları istenmiştir. Verilerin analizi için ANOVA ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda ise anne-babalara, öğretmenlere, programa ve yayın evlerine önerilerde bulunulmuştur.

Coşkun (2006), “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kompozisyon Yazma Becerileri Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tezinde örneklemi Edirne ilinde öğrenim gören 156 ilköğretim beşinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”, “Altı Adet Kompozisyon Konusu” kullanıldığı çalışmada farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, ailenin gelir durumu, öğrenciye ait odanın olması, evde kitaplık bulunması, süreli yayınların takibi ve okul öncesi eğitim alınması gibi değişkenlerin yazılı anlatım becerisi üzerine etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda, cinsiyetin yazılı anlatım becerisi üzerinde anlamlı farklılıklara gösterdiği, okul öncesi eğitim yazılı anlatım beceri düzeyine katkı sağladığı, kitap okuma alışkanlığının anlamlı farklılıklara neden olduğu, anne-baba eğitim durumu ve gelir durumlarının yazılı anlatım beceri düzeyinde olumlu yönde etkilediği kanısına varılmıştır.

Kırbaş (2006), “ İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında öğrencilerin yazma çalışmalarından yola çıkarak imla, noktalama ve planlama hataları incelemiştir. Araştırmanın evrenini, 2005-2006 eğitim öğretim yılı birinci dönem içerisinde Erzurum ili merkezinde bulunan altı ilköğretim okulunun sekizinci sınıf kademesindeki 171 öğrenci oluşturmaktadır. Elde edilen veriler, Erzurum ilçesinde bulunan farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin okul, cinsiyet, aylık gelir, Türkçe dersinden aldığı notlar ve en çok sevdiği ders gibi değişkenler açısından SPSS for Windows 10.00 istatistiksel analiz programı ile analiz edilmiş olup anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

İlaslan (2007), “Ortaöğretim İkinci Sınıf Öğrencilerinde Görülen Yazılı Anlatım Bozuklukları Ve Bu Bozukların Giderilmesi İçin Çeşitli Öneriler” adlı incelemesinde evrenini 2006-2007 eğitim öğretim yılı içerisinde Ankara ilinde öğrenim gören beş ortaöğretim okulundan 228 onuncu sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarından elde edilen veriler yirmi altı problem altında değerlendirilmiş olup ayrıca derslerine giren Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretmenlerinden de görüş alınmıştır. Araştırma sonunda öğrencilerin en fazla gereksiz sözcük kullanımı (% 33), yapısal yanlışlıklardan kaynaklanan hatalar (%29) ve cümlelerin öğeleri arasındaki uyumsuzluk (%24) konularında hataya düştükleri tespit edilmiştir. Öğrencilerde en az görülen anlatım bozuklukları ise; karşılaştırma ya da sıralama yanlışları (% 0,43), ek-eylem eksikliği (% 0,87) ve çelişen sözlerin aynı ifadede kullanılması (%1,31) olmuştur.

Alkan (2007), “İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Hataları” adlı araştırmasında 2006-2007 eğitim öğretim yılı içerisinde Ankara ili Nallıhan ilçesinde bulunan 214 beşinci sınıf öğrencilerine farklı zamanlarda “Atatürk”, “Çevre Sorunları ve Çözüm Önerileri” ve “Uzayda Yaşam” konularında yazdırılan kompozisyonlar incelenmiştir. Dış yapı boyutunda yapılan hatalar, iç yapı boyutunda yapılan hatalar ve dil anlatım boyutunda yapılan hatalar yönünden incelenen verilerden elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin kağıt düzeni, boşluk

birakma, paragrafa başlama, harflerin yazımı, konuyu irdeleme ve yazıya dökme, konu bütünlüğü, mantıksal çevreye oturtma, paragraflar arası bütünlük vb. konularında hataya düştükleri tespit edilmiştir.

Büyükikiz (2007), “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Söz Dizimi Ve Anlatım Bozukluğu Açısından Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip 105 ilköğretim sekizinci sınıf öğrencisinin yazılı anlatım becerileri söz dizimi ve anlatım bozukluğu yönünden değerlendirilmiştir. Öğrencilere verilen on bir konu içerisinde biri hakkında yazdıkları kompozisyonlar incelendiğinde on iki türde toplam 311 anlatım bozukluğu tespit edilmiştir. Bu anlatım bozukluklarının yetmiş ikisi yanlış anlamda kullanılan sözcükler, otuz altısı gereksiz sözcük kullanımı, on biri gereksiz tekrarlar, biri deyim ve atasözü yanlışlığı, yedisi sıra yanlışlığı, otuz dokuzu öge eksikliği, on dokuzu mantık yanlışlıkları, otuz biri özne yüklem uyumsuzluğu, on beşi tamlama yanlışlığı, ikisi gereksiz kip ve kişi ekleri, elli biri eksik veya yanlış ek kullanımı ve yedisi de zamir belirsizliğinden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tez sonunda elde edilen bulgulardan yola çıkılarak çeşitli önerilere yer verilmiştir.

Pekaz (2007), “ İlköğretim Sekizinci Sınıf Yazılı Anlatımlarındaki Ses Olayları, Noktalama, İmla Hataları ve Anlatım Bozukluklarının Düzeltmesinde İpucu ve Geri Bildirim Teknikleri” adlı yüksek lisans tezinin evrenini Sinop ili Türkeli ilçesinde bulunan altı ilköğretim okulundaki 228 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Kırk üç öğrencinin deney grubunu, yüz seksen beş öğrencinin ise kontrol grubunu olduğu araştırmada öğrencilere onar gün arayla üç ayrı yazılı sınav uygulanmıştır. Deney grubuna her yazılı sınavdan sonra yapmış oldukları yazılı anlatım hataları için geri bildirim ve ipuçları verilerek öğrencilerin bilgi eksiklikleri giderilmiştir. Süreç sonunda deney grubu öğrencilerinin hatalarında yüzde seksen oranında düştüğü kontrol grubunda ise öğrenci hataları düşme oranının çok az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Arıcı ve Ungan (2008), “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Çalışmalarının Bazı Yönlerden Değerlendirilmesi” adlı çalışmalarında çalışma grubunu, Kütahya ili merkez ilçedeki üç okulda öğrenim gören 193 ikinci kademe öğrencisi olarak belirlemişlerdir. Araştırmada kompozisyon konuları, öğrenci seviyelerini göz önüne alarak üç başlık altında toplanmıştır. Yazma çalışmalarından elde edilen veriler “Yazılı Anlatım Değerlendirme Ölçeği” kullanılarak değerlendirilmiş, öğrencilerin imla, kelime ve noktalama konularında daha çok hataya düştükleri tespit edilmiştir.

Can (2009), “Afyonkarahisar İli Merkez Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri” adlı yüksek lisans araştırmasında örneklemini 2007-2008 eğitim öğretim yılı içerisinde Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu’nda öğrenim gören 39 beşinci sınıf öğrencisi ile sınırlandırmıştır. Öğrencilerin “Anne sevgisi” konusundaki yazılı anlatım çalışmalarından yola çıkılarak “cümle uzunlukları” ve “kavram oranı” ele alınmış ve bir bilgi toplama formu sorularıyla ilişkilendirilmiştir. Elde edilen verilere göre, öğrencilerin kendini yeterli sayıda kelimeyle ifade etmekte zorlandıkları, yetiştikleri ortamın yazılı anlatımla ifade de etkili olduğu, cinsiyetin ve televizyon seyretme süresinin yazılı olarak kendini ifade etmek becerisini etkilediği, evde kitaplığın olması, internet kullanma sıklığı, ebeveynin eğitim durumu, kitap okuma süresi gibi değişkenlerin yazılı anlatım becerilerini daha az etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonunda kavram oranının geliştirilmesi konusunda çeşitli önerilere de yer verilmiştir.

Sallabaş (2009), “İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında örneklemini 2005-2006 eğitim öğretim yılı içerisinde Ankara ilinde öğrenim gören farklı sosyo-ekonomik çevreden toplamda 120 beşinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilere verilen bilgilendirici ve öyküleyici metinlerden isteklerine göre öykü ve kompozisyon yazmaları istenmiş elde edilen verilerin çeşitli değişkenlere göre anlamlı farklılıklar oluşturup oluşturmadığı incelenmiştir. Araştırma sonunda, cinsiyet, kardeş sayısı ve günlük tutma alışkanlığının yazılı

anlatım becerileri açısından anlamlı farklılıklar oluşturmadığı; anne-babanın öğrenim durumu, ailenin gelir durumu, öğrenciye ait oda, evde kitaplık bulunması, eve süreli yayın girmesi, öğrencinin okul öncesi eğitim alması yazılı anlatım becerileri açısından anlamlı farklılıklar oluşturduğu görülmüştür.

Şişmanoğlu (2009), “Türkçe Dersi Öğretim Programının Amaç ve Kazanımları Açısından Trabzon İli 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde 2008-2009 eğitim öğretim yılı içerisinde Trabzon ilinde bulunan üç okuldan öğrenim gören 223 sekizinci sınıf öğrencisiyle çalışmıştır. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı içerisinde yer alan amaç ve kazanımlara uygun öğrencilerle yapılan yazılı anlatım çalışmalarından elde edilen veriler “Yazılı Anlatımı Değerlendirme Formu” ve “Kendini Yazılı Olarak İfade Etme Alışkanlığı Ölçme Anket Formu” ile değerlendirilmiştir. Formların yanı sıra öğrencilerin yazmış oldukları kompozisyonlar noktalama, tema, yazım türü ve kağıt düzeni yönünden de doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Öğrencilerin “yazma kurallarını uygulama”, “planlı yazma” amaçlarında başarı gösterdikleri, “bitişik eğik el yazı kullanma”, “yazdıklarını görsel materyallerle destekleme”, “kağıt ve sayfa düzenine dikkat etme” kazanımlarında daha az başarı gösterdikleri görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin yazı türü olarak en çok şiir türünü tercih ettikleri, biçim ve içerik, dil ve anlatım, yazım ve noktalama yönünden kendilerini başarılı bulmuşlardır. “Yazım ve noktalama kurallarını uygulama” amacıyla ise en çok “de, da”nın yazımı, sözcüklerin yanlış yazımı büyük harflerin yazımı, nokta ve virgöl kullanımı konularında hata yaptıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonunda, öğrencilerin yazı anlatım becerisi konusunda genel olarak başarılı olduğu kanısına varılmıştır.

Yiğit (2009), “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Sınavlarda Yaptıkları Anlatım Bozuklukları Üzerine Bir İnceleme” adlı yüksek lisans çalışmasında Ankara ili Pursaklar ilçesinde bulunan Ertuğrul İlköğretim Okulu’ndaki sekizinci sınıflardan rastgele seçilen elli öğrencinin Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi yazılı kağıtlarında yapmış olduğu anlatım

bozuklukları incelenmiştir. İnceleme sonucunda öğrencilerin kurduğu 1243 cümlede 1124 adet anlatım bozukluğu tespit edilmiştir. Hata oranı bakımından dersler arasında inceleme yapıldığında hata oranının en fazla olduğu dersin Sosyal Bilgiler, en az olduğu dersin ise Türkçe olduğu görülmüştür. Araştırmacı bu farkın öğrencilerin Türkçe dersinde dili doğru kullanma konusunda koşullandığını diğer derslerde bu koşullanmanın olmadığından kaynaklandığını bildirmiştir.

Özderi (2010), “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinde Zarf Kullanımı Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans çalışmasında Manisa ili Turgutlu ilçesinde bulunan üç ilköğretim okulundan random yöntemiyle seçilen 90 sekizinci sınıf öğrencisinin çeşitli yönlerden yazılı anlatım becerilerinde zarf kullanma sıklığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Veriler, öğrencilere yazdırılan anı, otobiyografi ve mektup türlerinde yazılardan elde edilmiştir. İnceleme sonunda, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin zarf kullanma sayısında daha başarılı oldukları, cinsiyet yönünden kız öğrencilerin zarf kullanma sayısında daha üstün oldukları ve öğrencilerin anı türünde diğer türlere göre daha çok zarf kullandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin metin içerisinde ortalama zarf kullanım oranının %14-15 arasında olduğu belirlenmiştir.

İzdeş (2011), “İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerine Verilen Yazma Eğitiminin Öğrencilerin Hikâye Yazma Becerisine Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde örneklemini 2010-2011 eğitim öğretim yılında Elmadağ ve Keçiören ilçelerinde öğrenim gören 109 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada çeşitli etkinliklerle yazma eğitimi verildiği öğrencilerin hikaye yazma becerileri ile yazma eğitimi verilmediği öğrencilerin hikaye yazma becerileri arasından anlamlı farklılıkların olup olmadığının araştırılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının oluşturulduğu araştırmada verilen on dört haftalık yazma eğitimin öğrencilerin hikaye yazma becerilerini geliştirdiği görülmüştür.

Çelik (2012), “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Farklı Değişkenler Bakımından Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında Samsun ili merkezinde bulunan üç ilköğretim okulunda öğrenim gören 420 sekizinci sınıf öğrencisine verilen beş konudan tercih ettikleri bir konu hakkında bilgilendirici metin yazmaları istenmiştir. Elde edilen veriler, çeşitli değişkenler bakımından ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yazma becerisinin, cinsiyet, kendine ait oda ve evde kitaplık bulunması, günlük tutma ve okul öncesi eğitim alma yönünden anlamlı farklılık oluşturmadığı; anne-baba eğitim durumu, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, süreli yayın alınması ve düzenli kitap okuma değişkenlerine göre ise anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir

Türkyılmaz (2013), “Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımdaki Aktif Kelime Hazinesinin Belirlenmesi (Kırşehir/Akçakent Örneği)” adlı yüksek lisans çalışmasının evrenini Kırşehir ili Akçakent ilçesinde bulunan toplamda beş ortaokulda öğrenim gören 57 beşinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada, öğrencilere üç farklı türde (fabl, anı, serbest konu) yazdırılan 171 metinden elde edilen verilere göre yazılı anlatımdaki aktif kelime hazinesinin cinsiyet ve farklı metin türlerine göre değişiklik gösterip göstermediği incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda toplamda 12595 kelime tespit edilmiş, bu kelimelerin 1653’ü farklı, 10942’si ise kelime tekrarı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet değişkeni ele alındığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğu; tür açısından da fabl türünde öğrencilerin daha çok kelime kullandıkları görülmüştür.

Erbilen (2014), “Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımda Planlama Becerilerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde örneklemi 2011-2012 yılında Gaziantep ili Merkez ilçeleri Şehitkâmil ve Şahinbey’deki 6 okulda öğrenim gören toplam 370 sekizinci sınıf öğrencisi ve 180 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada 8. Sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarını planlayabilme ve planladıklarını uygulama düzeyleri ve Türkçe öğretmenlerinin yazılı anlatım çalışmalarını planlama, cinsiyet farklılıkları, mesleki kıdem ve mezun olunan okulun etkilerinin olup olmadığı araştırılmıştır.

Akbaba ve Yalçın (2016), “ 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazma Becerilerinde Görülen Hataların Sınıflandırılması” adlı çalışmalarının evrenini Elazığ ili merkez ilçesinin Yurtbaşı beldesinde bulunan İbn-i Sina Ortaokulu’nda öğrenim gören 38 altıncı sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. “Hayvan Sevgisi” üzerine yazılan yazılardan elde edilen veriler hata gruplarına göre incelendiğinde; kelime düzeyinde yazım hataları, cümle düzeyinde noktalama işaretleri ve anlatım bozukluğu, paragraf düzeyinde ise cümleler arası bağ kurma ve giriş, gelişme, sonuç bölümlerine uygun cümleler kullanamama, metin düzeyinde ise paragraf arası bağlantı kuramama hataları ile karşılaşmıştır. Çalışma sonunda araştırmacılar, öğrencilere her yazma sonunda dönüt sağlanması gerektiği, yazı esnasında öğrencilerin diğer öğrencilerle etkileşiminin en aza indirilmesi gerektiği, okuma aktivitelerinin yapılması gerektiği ve kelime hazinesinin geliştirilmesi gerektiği gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Esmek (2018), “İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitabının Yazım Kuralları, Noktalama İşaretleri ve Dil Bilgisel Bazı Hususlar Açısından İrdelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde 2016-2017 eğitim öğretim yılı içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinin kullandığı Özgün Yayınları’na ait Türk Ders Kitabı’nı incelemiştir. İnceleme sonucuna göre kitapta on adet yazım yanlışı, 18 adet noktalama işaretlerinden kaynaklı hata ve 13 adet dilbilgisel yönden anlatım bozukluğu tespit etmiştir. Ayrıca, beşinci temanın en çok sözcük ve fiil içeren tema olduğu, metinlerde basit yapı, etken ve geçişli fiillerin kullanıldığı ve sıfat-fiillerin de sıklıkla görüldüğünü aktarmıştır.

Değirmenci (2018), “Öğrencilerin Noktalama İşaretlerini Kullanımlarının Yazılı Anlatım Çalışmalarına ve Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde örneklemini 2017-2018 eğitim öğretim dönemi içerisinde Kahramanmaraş ili merkez ilçelerinde öğrenim gören 100 öğrenci ve liselerde görev yapan 25 öğretmen oluşturmaktadır. Yazılı anlatım çalışma kağıtları ve yarı yapılandırılmış görüşme formundan oluşan araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin ayrı ve bitişik yazılan birleşik kelimeler, -ki ve -de eki, büyük harflerin yazımı, sayıların yazımı, kelimenin doğru yazımı ve hece-satır ayırımı konularında daha az; “ki” ve “de” bağlacı, soru ekinin yazımında daha çok

hataya düştükleri görülmüştür. Bunun yanında noktalama işaretlerinden nokta, soru işareti, kesme işareti, çift tırnak, kısa çizgi, uzun çizgi ve yay ayracının kullanımında daha az yanlışa düştükleri; virgöl, iki nokta, noktalı virgöl ve üç nokta kullanımlarında ise daha fazla hata yaptıkları tespit edilmiştir. Araştırmada yer verilen öğretmen görüşlerine göre, öğrencilerin büyük harflerin ve noktalı virgölün yazımında hata yaptıkları, akademik başarıları düşük olan öğrencilerle dokuzuncu sınıf öğrencilerinin konuyu öğrenemedikleri için hataya düştükleri, ilgili konularla alakalı dönütlerin verildiği ve öğrencilere yazma çalışması yaptırılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeline, evrenine, örnekleme, veri toplama araçlarına ve verilerin analizine (çözümlemesi ve yorumlanması) yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde Sivas ili Gemerek ilçesi merkezinde bulunan okullardan beşinci sınıfta okuyan öğrencilerin bir ders saati içerisinde yazmış oldukları anı türündeki yazılar, model olarak tarama modeli kullanılarak değerlendirilmiştir. Tarama modelleri, geçmiş zamanda ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, kendi koşulları içinde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, var olanı değiştirmeye kalkmadan gözleyebilmektir (Karasar, 2012: 77). Bu çalışmada elde edilen bulgular, nitel araştırma stratejisinin doğasına uygun olarak değerlendirilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini tüm Türkiye'deki beşinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrene giren bütün öğrencilerin araştırmaya dahil edilmesi mümkün olmadığı için örneklem alma yoluna başvurulmuştur. Evreni temsil edeceği düşünüldükçe araştırmanın örnekleme için 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde Sivas ili Gemerek ilçesi merkezinde bulunan Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilerden random(tesadüfi) yöntemle 70 beşinci sınıf öğrencisi seçilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın temelini teşkil eden veriler, öğrencilere yazdırılan yazılı anlatım metinlerinden elde edilmiştir. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için, 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı içerisinde Sivas ili Gemerek ilçesi merkezinde bulunan Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören 70 beşinci sınıf öğrencisine “ Sizleri en çok üzen veya sevindiren bir anınızı paylaşınız.” başlığı altında yazdırılan metinler ele alınmıştır. Yazma öncesi öğrencilere gerekli bilgilendirme yapılarak öğrencilerin konuya hazır hale gelmeleri sağlanmıştır. Bir ders saati içerisinde gerçekleşen yazma uygulamalarıyla elde edilen ürünler, nitel araştırma stratejisinin doğasına uygun olarak değerlendirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi (Çözümlemesi ve Yorumlanması)

Öğrencilerden elde edilen yazılı anlatım ürünleri; yazım(imla), noktalama ve anlatım bozukluğu yönünden değerlendirilmiş olup bu konularda öğrencilerin yapmış oldukları yanlışlar tespit edilerek hataların sınıflandırılması yapılmıştır. Yazım(imla), noktalama ve anlatım bozukluğu yanlışlarının oranları tespit edilmiş ve okullara göre yanlışlık oranları tablolar halinde gösterilmiştir. Son olarak tablolardan hareketle elde edilen veriler hakkında gerekli yorumlar yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında okullara göre yazım, noktalama ve anlatım bozukluğu konularında yapmış oldukları hatalar tablolar halinde gösterilmiştir.

4.1. İmla(Yazım) Kurallarına İlişkin Bulgular

Tablo 1: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Okullara Göre Öğrencilerin İmla(Yazım) Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Yazım(İmla)	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	170	49.42
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	64	18.60
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	110	31.98
Toplam	70	344	100

Tablo 1’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin yazım konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde imla konusunda toplamda 344 farklı hata tespit edilmiş, bu hataların % 49.42’si Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 18.60’ı Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 31.98’si ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.1.1. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerlere İlişkin Bulgular

Tablo 2: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerlere İlişkin Yapmış Olduğu Hatalar

Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerlere	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	61	47,66%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	28	21,88%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	39	30,47%
Toplam	70	128	100

Tablo 2’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin büyük harflerin kullanıldığı yerlere ilişkin yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde büyük harflerin kullanıldığı yerler konusunda toplamda 128 hata tespit edilmiş, bu hataların % 47,66’sı Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 21,88’i Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 30,47’si ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.1.2. Sayıların Yazımına İlişkin Bulgular

Tablo 3: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Sayıların Yazımına İlişkin Yapmış Olduğu Hatalar

Sayıların Yazımı	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	0	0,00%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	1	9,09%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	10	90,91%
Toplam	70	11	100

Tablo 3’te Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin sayılarının yazımına ilişkin yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde sayıların yazımı konusunda toplamda 11 hata tespit edilmiş, bu hataların % 9,09’u Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 90,91’i Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür. Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerden sayıların yazımı ile ilgili herhangi bir veri elde edilememiştir.

4.1.3. “de” ve “ki” Bağlaçlarının Yazımına İlişkin Bulgular

Tablo 4: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin “de” ve “ki” Bağlaçlarının Yazımına İlişkin Yapmış Olduğu Hatalar

“de” ve “ki” Bağlaçlarının Yazımı	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	26	59,09%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	4	9,09%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	14	31,82%
Toplam	70	44	100

Tablo 4’te Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin “de” ve “ki” bağlaçlarının yazımına ilişkin yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde “de” ve “ki” bağlaçlarının yazımı konusunda toplamda 44 hata tespit edilmiş, bu hataların % 59,09’u Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 9,09’u Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 31,82’si ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.1.4.“- mi” Ekinin Yazımına İlişkin Bulgular

Tablo 5: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin “-mi” Ekinin Yazımına İlişkin Yapmış Olduğu Hatalar

“-mi” Ekinin Yazımı	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	2	100%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	0	0
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	0	0
Toplam	70	2	100

Tablo 5’te Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin “-mi” ekinin yazımına ilişkin yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde “-mi” ekinin yazımı konusunda toplamda 2 hata tespit edilmiş, bu hataların %100’ü Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür. Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerden “-mi” ekinin yazımı ile ilgili herhangi bir veri elde edilememiştir.

4.1.5. Yazımı Karıştırılan Sözcüklere İlişkin Bulgular

Tablo 6: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Yazımı Karıştırılan Sözcüklere İlişkin Yapmış Olduğu Hatalar

Yazımı Karıştırılan Sözcükler	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	81	50,94%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	31	19,50%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	47	29,56%
Toplam	70	159	100

Tablo 6’da Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin yazımı karıştırılan sözcüklere ilişkin yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde yazımı karıştırılan sözcükler konusunda toplamda 159 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 50,94’ü Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 19,50’si Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 29,56’sı ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.2. Noktalama İşaretlerine İlişkin Bulgular

Tablo 7: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Okullara Göre Öğrencilerin Noktalama İşaretleri Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Yazım(İmla)	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	109	46,38%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	67	28,51%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	59	25,11%
Toplam	70	235	100

Tablo 7’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin noktalama işaretleri konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde noktalama işaretleri konusunda toplamda 235 farklı hata tespit edilmiş, bu hataların % 46,38’i Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, %28.51’i Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, %25,11’i ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.2.1. Noktanın Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 8: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Noktanın Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Nokta	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	48	41,38%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	41	35,34%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	27	23,28%
Toplam	70	116	100

Tablo 8’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin noktanın kullanımı konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde noktanın kullanımı konusunda toplamda 116 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 41,38’i Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, %35,34’ü Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, %23,28’i ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.2.2. Virgülün Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 9: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Virgülün Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Virgül	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	17	36,18%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	15	31,91%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	15	31,91%
Toplam	70	47	100

Tablo 9’da Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin virgülün kullanımı konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde virgülün kullanımı konusunda toplamda 47 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 36,17’si Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 31,91’i Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 31,91’i ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.2.3. İki Noktanın Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 10: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin İki Noktanın Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

İki Nokta	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	2	66,67%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	0	0,00%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	1	33,33%
Toplam	70	3	100

Tablo 10’da Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin iki noktanın kullanımına ilişkin yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde iki noktanın kullanımı konusunda toplamda 3 hata tespit edilmiş, bu hataların % 66,67’si Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 33,33’ü Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür. Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerden iki noktanın kullanımı ile ilgili herhangi bir veri elde edilememiştir.

4.2.4. Tırnak İşareti Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 11: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Tırnak İşareti Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Tırnak İşareti	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	19	82,61%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	1	4,35%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	3	13,04%
Toplam	70	23	100

Tablo 11’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin tırnak işareti kullanımı konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde tırnak işareti kullanımı konusunda toplamda 23 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 82,61’i Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 4,35’i Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 13,04’ü ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.2.5. Kesme İşareti Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 12: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Kesme İşareti Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Kesme İşareti	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	10	34,48%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	10	34,48%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	9	31,04%
Toplam	70	29	100

Tablo 12’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin kesme işareti kullanımı konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde kesme işareti kullanımı konusunda toplamda 29 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 34,48’i Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 34,48’i Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 31,04’ü ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.2.6. Kısa Çizgi Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 13: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Kısa Çizgi Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Kısa Çizgi	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	4	57,14%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	0	0,00%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	3	42,86%
Toplam	70	7	100

Tablo 13’te Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin kısa çizginin kullanımına ilişkin yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde kısa çizginin kullanımı konusunda toplam 7 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 57,14’ü Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 42,86’sı Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür. Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerden kısa çizginin kullanımı ile ilgili herhangi bir veri elde edilememiştir.

4.2.7. Diğer Noktalama İşaretlerinin Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 14: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Diğer Noktalama İşaretlerini Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Diğer Noktalama İşaretleri	Öğrenci Sayısı	Noktalı Virgöl (f)	Üç Nokta (f)	Soru İşareti (f)	Ünlem İşareti (f)	Yay Ayraç (f)	Uzun Çizgi (f)	Eğik Çizgi (f)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	2	1	6	0	0	0	0
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	0	0	0	0	0	0	0
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	0	0	0	1	0	0	0
Toplam	70	2	1	6	1	0	0	0

Tablo 14’te Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin diğer noktalama işaretlerini kullanımına ilişkin yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında noktalı virgül kullanımında 2, üç nokta kullanımında 1, soru işareti kullanımında 6 hata yaptığı görülmektedir. Ünlem işareti, yay ayraç, uzun çizgi ve eğik çizgi kullanımında ise herhangi bir veri elde edilememiştir.

Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatım çalışmaları incelendiğinde noktalama işaretlerinden; noktalı virgül, üç nokta, soru işareti, ünlem işareti, yay ayraç, uzun çizgi ve eğik çizgi konularında herhangi bir veri elde edilememiştir.

Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatım çalışmaları incelendiğinde ise ünlem işaretinde 1 hataya rastlanıldığı, diğer noktalama işaretlerinden; noktalı virgül, üç nokta, soru işareti, yay ayraç, uzun çizgi ve eğik çizgi için herhangi bir veri elde edilemediği görülmüştür.

4.3. Anlatım Bozukluğuna İlişkin Bulgular

4.3.1. Anlamsal Bozukluklara İlişkin Bulgular

Tablo 15: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Okullara Göre Öğrencilerin Anlamsal Bozukluklar Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Anlatım Bozukluğu	Öğrenci Sayısı	Anlamsal Bozukluklar	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	39	46,99%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	24	28,92%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	20	24,09%
Toplam	70	83	100

Tablo 15’te Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin anlamsal bozukluklar konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde anlamsal bozukluklar konusunda toplamda 83 farklı hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 46,99’u Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 28,92’si Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 24,09’u ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.3.1.1. Gereksiz Sözcük Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 16: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Gereksiz Sözcük Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Gereksiz Sözcük Kullanımı	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	21	48,84%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	13	30,23%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	9	20,93%
Toplam	70	43	100

Tablo 16’da Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin gereksiz sözcük kullanımı konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde gereksiz sözcük kullanımı konusunda toplamda 43 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 48,84’ü Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 30,23’ü Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 20,93’ü ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.3.1.2. Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 17: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanımı	Öğrenci Sayısı	Frekans
Yurter Özcan Ortaokulu	25	0
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	0
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	1
Toplam	70	1

Tablo 17’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin anlamca çelişen sözcüklerin kullanımı konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde anlamca çelişen sözcüklerin kullanımı konusunda Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’ndan 1 hata tespit edilmiştir. Yurter Özcan Ortaokulu ve Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarından anlamca çelişen sözcüklerin kullanımı konusunda herhangi bir veri elde edilememiştir.

4.3.1.3. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 18: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanımı	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	2	40,00%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	1	20,00%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	2	40,00%
Toplam	70	5	100

Tablo 18’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin sözcüğün yanlış anlamda kullanımı konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde sözcüğün yanlış anlamda kullanımı konusunda toplamda 5 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 40,00’i Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 20,00’si Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 40,00’i ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.3.1.4. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanımına İlişkin Bulgular

Tablo 19: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanımı Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanımı	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	7	77,78%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	2	22,22%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	0	0,00%
Toplam	70	9	100

Tablo 19’da Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin sözcüğün yanlış yerde kullanımı konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde sözcüğün yanlış yerde kullanımı konusunda toplamda 9 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 77,78’i Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 22,22’si Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür. Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerden sözcüğün yanlış yerde kullanımı konusunda ile ilgili herhangi bir veri elde edilememiştir.

4.3.1.5. Anlam Belirsizliğine İlişkin Bulgular

Tablo 20: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Anlam Belirsizliği Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Anlam Belirsizliği	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	5	41,67%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	3	25,00%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	4	33,33%
Toplam	70	12	100

Tablo 20’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin anlam belirsizliği konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde anlam belirsizliği konusunda toplam 12 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 47,67’si Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 25,00’i Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 33,33’ü ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.3.1.6. Mantık Hatasına İlişkin Bulgular

Tablo 21: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Mantık Hatası Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Mantık Hatası	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	2	18,18%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	5	45,45%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	4	36,37%
Toplam	70	11	100

Tablo 21’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin mantık hatası konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde mantık hatası konusunda toplam 11 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 18,18’i Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 45,45’i Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 36,37’si ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.3.1.7. Deyimin Yanlış Anlamda Kullanılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 22: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Deyimin Yanlış Anlamda Kullanılması Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Deyimin Yanlış Anlamda Kullanımı	Öğrenci Sayısı	Frekans
Yurter Özcan Ortaokulu	25	2
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	0
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	0
Toplam	70	2

Tablo 22’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin deyimim yanlış anlamda kullanımı konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde anlamca çelişen sözcüklerin kullanımı konusunda Yurter Özcan Ortaokulu’ndan 2 hata tespit edilmiştir. Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu ve Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarından, deyimim yanlış anlamda kullanımı konusunda herhangi bir veri elde edilememiştir.

4.3.2. Yapısal Bozukluklara İlişkin Bulgular

Tablo 23: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Okullara Göre Öğrencilerin Yapısal Bozukluklar Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Anlatım Bozukluğu	Öğrenci Sayısı	Yapısal Bozukluklar	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	35	38,46%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	22	24,18%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	34	37,36%
Toplam	70	91	100

Tablo 23’te Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin yapısal bozukluklar konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde yapısal bozukluklar konusunda toplamda 91 farklı hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 38,46’sı Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 24,18’i Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 37,36’sı ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.3.2.1. Özne-Yüklem Uyumsuzluğuna İlişkin Bulgular

Tablo 24: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Özne-Yüklem Uyumsuzluğu Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Özne-Yüklem Uyumsuzluğu	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	3	33,34%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	2	22,22%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	4	44,44%
Toplam	70	9	100

Tablo 24'te Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören 70 öğrencinin özne-yüklem uyumsuzluğu konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde özne-yüklem uyumsuzluğu konusunda toplam 9 hata tespit edilmiştir.

Bu hataların % 33,34'ü Yurter Özcan Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere, % 22,22'si Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere, % 44,44'ü ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.3.2.2. Eklerle İlgili Yanlışlara İlişkin Bulgular

Tablo 25: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Eklerle İlgili Yanlışlar Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Eklerle İlgili Yanlışlar	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	16	55,17%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	6	20,69%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	7	24,14%
Toplam	70	29	100

Tablo 25’te Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin eklerle ilgili yanlışlar konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde eklerle ilgili yanlışlar konusunda toplam 29 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 55,17’si Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 20,69’u Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 24,14’ü ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.3.2.3. Öge Eksikliğine İlişkin Bulgular

Tablo 26: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Öge Eksikliği Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Öge Eksikliği	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	6	20,69%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	11	37,93%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	12	41,38%
Toplam	70	29	100

Tablo 26’da Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin öge eksikliği konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öge eksikliği konusunda toplam 29 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 20,69’u Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 37,93’ü Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 41,38’i ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

4.3.2.4. Yükleme Eksikliğine İlişkin Bulgular

Tablo 27: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Yükleme Eksikliği Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Yükleme Eksikliği	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	4	66,67%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	0	0,00%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	2	33,33%
Toplam	70	6	100

Tablo 27’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin yükleme eksikliği konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde yükleme eksikliği konusunda toplam 6 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 66,67’si Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 33,33’ü Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür. Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerden yükleme eksikliği kullanımı konusu ile ilgili herhangi bir veri elde edilememiştir.

4.3.2.5. Tamlama Yanlışlarına İlişkin Bulgular

Tablo 28: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Tamlama Yanlışları Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Tamlama Yanlışları	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	2	33,33%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	0	0,00%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	4	66,67%
Toplam	70	6	100

Tablo 28’de Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin tamlama yanışları konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde tamlama yanışları konusunda toplam 6 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 33,33’ü Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 66,67’si Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür. Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilerden tamlama yanışları kullanımı konusu ile ilgili herhangi bir veri elde edilememiştir.

4.3.2.6. Bağlaç Yanışlarına İlişkin Bulgular

Tablo 29: Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Bağlaç Yanışları Konusunda Yapmış Olduğu Hatalar

Bağlaç Yanışları	Öğrenci Sayısı	Frekans	Yüzde (%)
Yurter Özcan Ortaokulu	25	4	33,33%
Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu	25	3	25,00%
Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu	20	5	41,67%
Toplam	70	12	100

Tablo 29’da Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören 70 öğrencinin bağlaç yanışları konusunda yapmış oldukları hataların toplamı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde bağlaç yanışları konusunda toplam 12 hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 33,33’ü Yurter Özcan Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 25,00’i Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere, % 41,67’si ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu’nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde Sivas ili Gemerek ilçesinde bulunan Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören 70 beşinci sınıf öğrencisinin yazılı anlatım çalışmalarından hareketle yapılan araştırmada ulaşılan sonuçlara ve sonuçlardan yola çıkılarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Sivas ili Gemerek ilçesinde bulunan Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören 70 beşinci sınıf öğrencisinden elde edilen veriler, model olarak tarama modeli kullanılarak taranmıştır. Ulaşılan sonuçlar, şu şekilde özetlenebilir:

1. Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören 70 beşinci sınıf öğrencisinin yazılı anlatım çalışmalarından elde edilen veriler incelendiğinde yazım kuralları, noktalama işaretleri ve anlatım bozukluğu konularında toplam 753 hata tespit edilmiştir.
2. Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören 70 beşinci sınıf öğrencisinin yazılı anlatım çalışmalarında yazım kurallarıyla ilgili toplam 344 farklı hata tespit edilmiştir. Okul bazında değerlendirildiğinde bu hataların % 49.42'si Yurter Özcan Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere, % 18.60'ı Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere, % 31.98'si ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

3. Yazım kuralları ile ilgili yapılmış 344 hatanın sırasıyla 170 hata ile Yurter Özcan Ortaokulu, 110 hata ile Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu ve 64 hata ile Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.
4. Yazım kuralları ile ilgili öğrencilerin en fazla hataya düştükleri konu 159 hata ile yazımı karıştırılan sözcüklerdir. Ardından, 128 hata ile büyük harflerin kullanımı, 44 hata ile “de” ve “ki” bağlaçlarının yazımı gelmektedir. Okul bazında hata oranları incelendiğinde ise Yurter Özcan Ortaokulu, yazımı karıştırılan sözcükler konusunda 81 hata, büyük harflerin kullanımı konusunda 61 hata ve “de” ve “ki” bağlaçlarının yazımı konusunda 26 hata ile ilk sırada gelmektedir.
5. Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören 70 beşinci sınıf öğrencisinin yazılı anlatım çalışmalarında noktalama işaretleri ile ilgili toplam 235 farklı hata tespit edilmiştir. Bu hataların % 46,38'i Yurter Özcan Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere, %28,51'i Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere, %25,11'i ise Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.
6. Noktalama işaretleri ile ilgili yapılmış 235 hatanın sırasıyla 109 hata ile Yurter Özcan Ortaokulu, 67 hata ile Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve 59 hata ile Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.
7. Noktalama işaretleri ile ilgili öğrencilerin en fazla hataya düştükleri konu 116 hata ile nokta kullanımınıdır. Ardından, 47 hata ile virgül kullanımı, 29 hata ile tırnak işareti kullanımını gelmektedir.

8. Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören 70 beşinci sınıf öğrencisinin yazılı anlatım çalışmalarında anlatım bozukluğu ile ilgili toplam 174 farklı hata tespit edilmiştir. Anlatım bozukluğu ile ilgili toplam 174 hatanın, 83'ü (% 47,70) anlamsal bozukluklara, 91'i (% 52,29) ise yapısal bozukluklara ait hatalardır.
9. Anlamsal bozukluklar ile ilgili öğrencilerin en fazla hataya düştükleri konu 43 hata ile gereksiz sözcük kullanımınıdır. Gereksiz sözcük kullanımından sonra 12 hata ile anlam belirsizliği, 11 hata ile mantık hatası gelmektedir.
10. Anlamsal bozukluklar ile ilgili yapılmış 83 hatanın sırasıyla, 39 hata ile Yurter Özcan Ortaokulu, 24 hata ile Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve 20 hata ile Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.
11. Yapısal bozukluklarla ilgili öğrencilerin en fazla hataya düştükleri konular 29 hata ile eklerle ilgili yanlışlar ve öge eksikliğidir. Ardından 12 hata ile bağlaç yanlışları, 9 hata ile özne-yüklem uyumsuzluğu gelmektedir.
12. Yapısal bozukluklar ile ilgili yapılmış 91 hatanın sırasıyla, 35 hata ile Yurter Özcan Ortaokulu, 34 hata ile Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu ve 22 hata ile Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilere ait olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin yazma çalışmalarından elde edilen veriler incelendiğinde yukarıda çıkan sonuçların yanı sıra öğrencilere yazma çalışması öncesinde hazırbulunuşluk seviyeleri artırmak için bir takım ön bilgiler verilmiş, yazma sonrası veriler incelendiğinde öğrencilerin ön bilgileri dikkate almadığı görülmüştür.

Ayrıca, öğrencilerin yazı türünü kavrama, yazı kağıdını ve yazım süresini etkin kullanma, sayfa düzeni, yerel ağız yazıda kullanma, yazı esnasında bazı kelimeleri sürekli tekrar, tam ve düzenli cümle kurma, yazıda devrik cümleleri sürekli kullanma, cümle içinde kelimeler arasında yeterince boşluk bırakma, paragraflar arası bağlantı kurma, yazıda atasözü ve deyimleri etkin kullanma ve duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade etme konularında da güçlük çektikleri gözlemlenmiştir.

5.2. Öneriler

Yurter Özcan Ortaokulu, Dr. İsmail Hakkı Oran Ortaokulu ve Yeniçubuk Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören 70 beşinci sınıf öğrencisinin yazılı anlatım çalışmalarından elde edilen veriler incelenmiş tespit edilen hatalardan yola çıkılarak şu çözüm önerileri sunulmuştur:

1. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda belirlenen ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen kazanımlar sadece bilgi aşamasında kalmamalı, öğrencilerin uygulayabilmeleri sağlanmalıdır.
2. Öğrencilerin farklı duyu organlarını kullanarak öğrenmelerini sağlayacak sınıf ortamları geliştirilmelidir.
3. Öğrencilere, parça parça verilen yazım ve dil bilgisi konularının birbirleriyle bağlantılı olduğu ve bir bütünü oluşturduğu hissettirilmelidir.
4. Öğrencilere temelden dil bilinci oluşturulmalıdır. Dili, kurallarına uygun kullanmanın sadece Türkçe dersi için geçerli olmadığını, bütün branşlar için önem arz ettiği konusunda tüm öğretmenler işbirliği içinde olmalıdır.

5. Yazı öncesinde öğrencilere yazı türü, türe uygun yazı biçimi seçimi ve yazı süresini etkin kullanma konularında ön bilgilendirme mutlaka yapılmalıdır. Yazı öncesinde öğrencilerin yazılı anlatımla kendini ifade etme konusunda yaşadığı tedirginlikler ortadan kaldırılmalıdır.
6. Yazılı anlatım çalışmaları incelendiğinde öğrencilerin belli başlı kelimelerden yola çıkarak yazı yazdığı gözlemlenmiştir. Bunun önüne geçebilmek için öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırılmalıdır. Bu konuda özellikle aile ile işbirliği halinde olunarak öğrencilerin kitap okumanın sadece okul ortamında değil hayatın her aşamasında olması gerektiği bilinci oluşturulmalıdır.
7. Öğrenciler yazma sürecinde zamanı etkin kullanamamaktadırlar. Bunun için öğrencilere süreli ve süresiz yazma çalışmaları yaptırılmalıdır.
8. Yazma süreci sonunda öğrencilerin yazılı anlatım çalışmaları sınıf ortamında değerlendirilmeli, öğrencilerin yapmış olduğu hatalarla ilgili dönütler hemen verilmelidir.
9. Yazma süreci sonunda öğrencilerin yazılı anlatım çalışmaları sadece öğretmenler tarafından değil, diğer öğrenciler tarafından da kontrol edilmesi sağlanarak akran denetimine de imkan sağlanmalıdır.
10. Yerel ağız kullanımı yazma çalışmalarında sıklıkla karşılaşılan problemdir. Öğrencilerin yerel standart konuşma ve yazı dili kullanmaları için sadece Türkçe öğretmenleri değil tüm branş öğretmenleri azami özen göstermelidir.
11. Öğrenciler, farklı türlerde yazı örnekleriyle karşılaştırılarak yazı aşamasında tek bir türe güdülenmesinin önüne geçilmelidir.

12. Sosyal medya günümüz insanının ayrılmaz parçası haline gelmiştir. Öğrencilere sosyal medya üzerinde yapılan dil yanlışlarının düzeltilmesi için sorumluluklar verilebilir.
13. Öğrenciler duygu ve düşüncelerini ifade ederken sözlü iletişimi daha çok tercih etmektedirler. Bunun sebebi kendilerini sözlü anlatımda daha rahat hissetmeleri olabilir. Bu tabunun yıkılması ve öğrencilerin duygu ve düşüncelerini rahatlıkla yazılı iletişimle aktarabilmeleri için sınıf içi, sınıflar arası veya okullar arası mektup arkadaşlığı yapılabilir.
14. Ölçme ve değerlendirme yapılırken sadece test türü ölçme değerlendirme araçları kullanılmamalıdır. Öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri ve konu hakkında yorum yapmalarına imkan sağlayacak yazılı anlatım ölçme değerlendirme araçları da kullanılmalıdır.
15. Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında istenilen seviyeye gelmesi yazma eğitimine ağırlık verilmesiyle mümkün değildir. Yazma eğitimin yanında diğer dil becerileri olan okuma, yazma ve konuşma ile bütünlük oluşturulmalıdır. Yapılacak etkinlikler tüm dil becerilerini kapsayacak şekilde oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKBABA, Rabia Sena, Yalçın Süleyman Kaan (2016). “ 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazma Becerilerinde Görülen Hataların Sınıflandırılması”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı 5/3, 1320-1338.
- AKBAYIR, Sıddık (2007). *Dil ve Diksiyon Yazılı ve Sözlü Anlatım Bozuklukları* (4. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- AKSAN, Doğan (1998). *Her Yönüyle Dil I*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- AKTAŞ, Şerif ve Gündüz, Osman (2005). *Yazılı ve Sözlü Anlatım Kompozisyon Sanatı* (7.Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- ALKAN, Zeynep (2007). *İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Hataları*, Yüksek Lisans Tezi, OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- ARICI, Ali Fuat, Urgan, Suat (2008). “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Çalışmalarının Bazı Yönlerden Değerlendirilmesi”, Nisan 2008, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 20, 317-327.
- AVCI, Emine (2006). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının İncelenmesi(Muğla İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, ANKARA ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- BEYRELİ, Latif (2017). *Yazılı ve Sözlü Anlatım* (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- BÜYÜKİKİZ, Kadir Kaan (2007). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Söz Dizimi Ve Anlatım Bozukluğu Açısından Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- CAN, Yalçın (2009). *Afyonkarahisar İli Merkez Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri*, Yüksek Lisans Tezi, KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

- CEMİLOĞLU, Mustafa (2004). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi* (4. Baskı). İstanbul: Aktüel Yayıncılık.
- COŞKUN, İbrahim (2006). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kompozisyon Yazma Becerileri Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi*, MARMARA ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ÇELİK, Mehmet Emre (2010). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Yazma Kazanımlarına Ulaşma Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- ÇELİK, Mehmet Emre (2012), “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Farklı Değişkenler Bakımından Değerlendirilmesi”, 2012, *Turkish Studies*, Sayı 7/1, 727-743.
- ÇELİKPAZU, Esra (2006). *Erzurum Merkez İlçe İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- DEĞİRMENCİ, Murat (2018). *Öğrencilerin Noktalama İşaretlerini Kullanımlarının Yazılı Anlatım Çalışmalarına ve Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, SÜTCÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- DEMİR, Tufan (2004). *Türk Dil Bilgisi* (1. Baskı). Ankara: Kurmay Yayınları.
- DENİZ Kemalettin (2000). *Yazılı Anlatım Becerileri Bakımından Köy ve Kent 5. Sınıf Öğrencilerinin Durumu*, Yüksek Lisans Tezi, ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- ERBİLEN, Metin (2014). *Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımda Planlama Becerilerinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- ERGİN, Muharrem (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.

- ESMEK, Mesut (2018). *İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitabının Yazım Kuralları, Noktalama İşaretleri ve Dil Bilgisel Bazı Hususlar Açısından İrdelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- GÖÇER, Ali (2014). *Yazma Eğitimi* (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- HENGİRMEN, Mehmet (1997). *Türkçe Dilbilgisi* (2. Baskı). Ankara: Engin Yayıncılık.
- KANTEMİR, Enise (1997). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Ankara: Engin Basın Yayın Dağıtım.
- KARASAR, Niyazi (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (23. Basım). Ankara: Nobel.
- İLASLAN, Burcu (2007). *Ortaöğretim İkinci Sınıf Öğrencilerinde Görülen Yazılı Anlatım Bozuklukları Ve Bu Bozukların Giderilmesi İçin Çeşitli Öneriler*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İNCE, Vedat (2006). *İlköğretim 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, MUĞLA ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- İZDEŞ, Merve (2011). *İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerine Verilen Yazma Eğitiminin Öğrencilerin Hikâye Yazma Becerisine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- KAVCAR, Cahit, Oğuzkan, Ferhan ve Aksoy, Özlem (2015). *Yazılı ve Sözlü Anlatım* (10. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- KIRBAŞ, Abdulkadir (2006). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- KOÇAK, Ahmet (2005). *İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- KORKMAZ, Zeynep (2010). *Gramer Terimleri Sözlüğü* (4. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KORKMAZ, Zeynep ve diğerleri (2015). *Türk Dili ve Kompozisyon* (7. Baskı). Bursa: Ekin Basın Yayım Dağıtım.
- MEB, (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*, Ankara.
- NALCI, Handan (2006). *Uşak İl Merkezindeki 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımda Deyimleri Kullanma Becerisi*, Yüksek Lisans Tezi, KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- ODACI, Serdar (2008). *Üniversiteler İçin Dil ve Anlatım* (1. Baskı). Konya: Tablet Yayınları.
- ÖZBAY, Murat (1995). *Ankara Merkez Ortaokullarındaki Üçüncü Sınıf Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÖZBAY, Murat (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I* (1. Baskı). Ankara: Öncü Basımevi.
- ÖZBAY, Murat (2014). *Yazma Eğitimi* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- ÖZDERİ, Tahsin (2010). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinde Zarf Kullanımı Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- PEKAZ, Kenan (2007). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Yazılı Anlatımlarındaki Ses Olayları, Noktalama, İmla Hataları ve Anlatım Bozukluklarının Düzeltmesinde İpucu ve Geri Bildirim Teknikleri*, Yüksek Lisans Tezi, ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- SALLABAŞ, Eyyüp (2009). “İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Değerlendirilmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 181, 94-107.

- ŞİŞMANOĞLU, Ayşe Sezin (2009). *Türkçe Dersi Öğretim Programının Amaç ve Kazanımları Açısından Trabzon İli 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- TÜRK DİL KURUMU. (2011). *Türkçe Sözlük* (11. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TÜRK DİL KURUMU. (2018). *Yazım Kılavuzu* (27. Baskının Tıpkıbasımı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TÜRKÇE SÖZLÜK. (2017). *Türkçe Sözlük* (1. Baskı). İstanbul: Ema Kitap Yayınevi.
- TÜRKYILMAZ, Mehmet (2013). *Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımdaki Aktif Kelime Hazinesinin Belirlenmesi (Kırşehir/Akçakent Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- UÇA, Mine (2003). *İstanbul'da Seçilen İlköğretim Okullarının Altıncı Sınıf Türkçe Derslerinde Tespit Edilen Yazılı Anlatım Bozuklukları ve Öneriler*, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- YILDIZ, Cemal ve diğerleri (2013). *Türkçe Öğretimi* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- YİĞİT, Murat (2009). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Sınavlarda Yaptıkları Anlatım Bozuklukları Üzerine Bir İnceleme*, Yüksek Lisans Tezi, KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

EKLER

T.C.
SİVAS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 92255297-605.01-E.4218996
Konu : Araştırma İzni (Yunus BOZARSLAN)

27.02.2019

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Yunus BOZARSLAN'ın 15/02/2019 tarihli dilekçesi.
b) Valilik Makamının 31/08/2018 tarihli ve 92255297-604.01.01-E.18810940 sayılı onayı.
c) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E.12607291 sayılı 2017/25 no'lu genelgesi.

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Yunus BOZARSLAN'ın "5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersindeki Yazma Çalışmaları" konulu çalışması kapsamında, onaylı bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen veri toplama araçlarının, gönüllülük esas olmak kaydıyla Gemerek İlçesinde bulunan temel eğitim okullarında uygulanması valilik makamının ilgi (b) onayı ile uygun görülmüş olup onay örneği yazımız ekinde gönderilmiştir.

Söz konusu araştırma çalışmasının bitiminde, araştırma yapan kişi tarafından sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ayhan BÜLBÜL
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

Ek: İlgi (b) Onay Örneği (1 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
-Yunus BOZARSLAN
Bahçeli Mh. Dr. Bahattin
Taner Cd. No:28/6 Gemerek
SİVAS

Bilgi:
- Gemerek İlçe MEM

Güvenli Elektronik İmza ile
Aşık İle Açıktır
27 / 02 / 2019

Sevgili öğrenciler, sizi en çok üzen veya sevindiren bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

Benim geçen yıl doğum günümde. Ben anne ve babama bakıyordum ama annen ve babam hiç bir şey yapmıyordu. Ama bana çok güzel bir sürprizi varmış meğer. Bizim komşunun kızını çağırıp onun bir kek yapmasını söylemiş.

Ben babamla dışarıda semaver yapmış çay içiyorduk.

Ben bazen babamın yanından ayrılıp içeri girip bir bakıp tetikler çıkardım. Yaklaşık bir saat sonra annem bana:

-Ozan mahalledeki komşularımızı çağır gel dedi.

Ben hemen gittim çağırıldım. Komşular içeri geldiğinde ben dışarıdaydım. Beni içeri çağırıldılar meğer benim doğum günüm için pasta yapıp söylemişler. Her bilibite pastalarını. Yedik çay içtik ama söylemişler bitmemişti. Ben-on dakika sonra benim genç adamın manzemesi geldi ve adam yapıldı.

O günden sonra ben çok mutlu oldum.

Sevgili öğrenciler, sizi en çok üzen veya sevindiren bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

Karşılıksız Deyip
Vazgeçmemek

Merhaba benim adım Ceren, en sevdiğim kızım ise Elif
Elif İstanbul'da ama yaz tatillerinde geliyorlar.
Yaz tatilinde bizim evimize geldiler. Beraber
resim çizmiştik, ama onun resmini kurtarmış,
ben de çok seviniyordum beraber vakit geçiriyorduk,
diye. Ondan sonra onlar bizim evden gittiler,
Daha sonra Elif diğer kızının yanına
gitmiş, onlarda resim yapmışlar. Elif o kızın ile çok
iyi anlaşıyorlardı. Sonra Elif bizim evimize geldi,
yine onunla proje yaptık daha sonra projemizi
birbirimize hediye ettik.

O günden sonra Elif benimle daha iyi anlaşmış
ve birdaha hiçbir kızına böyle yapmadı.
Artık saksik birşeyler yapıp birbirimize hediye ettik.

Mutluluk ve Mutsuzluk

Sevgili öğrenciler, sizi en çok üzen veya sevindiren bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

Beni mutsuz eden şeylerden hiç hoşlanmam
Okulda ki arkadaşlarımdan bir kısmı benim kalbimi kırıyorlar
Neredeyse hergün mutsuz oluyorum bazenleri okula
gile gelmek istemiyorum

Arapça dersindeydik bir erkek çocuk biz kızlar
Okuma pasçasını okumak için pasmak kaldırırmışken
Pat diye aramıza girdi ve öğretmenle buntlar okuyom
Ne anlarlar yaa diye herkesin ortasında beni ve arkadaş
Şarımın azatladı ve çok üzülün bir günde sınıflar
arası bir turnuva düzenlenmişti. Bizde katılıcaz diye seviniy
rdük o aradan bir çocuk geldi siz ne anlarsınız voleybol'da
daha voleybolun v'sini bilmiyorsunuz dedi

Beni mutlu eden şeylerden çok hoşlanırım.
Zor insanlar gibi çok büyük hediyelerden hoşlanmak
küçük mənəli şeylerden hoşlanırım başkasında mutlu
etmeyi severim. Destlerden'de hoşlanırım. En önemli
Şeyse annemin yanında olmayı annemden'de hiç bir zaman
ayrılmamayı her şeyden çok isterim

Sevgili öğrenciler, sizi en çok üzen veya sevindiren bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

15 tatilde mersine gitmiştik orda bütün ailece lunaparka gitmiştik orda ailece dönme dolaba binmiştik. Orda sonra çarpışan arabaya binmiştik. Sonra hamburger yemeye gitmiştik.

S. Sonra orda dondurma yemeye gitmiştik. O gün herşey çok güzeldi. Sonra halamgilin orda doğum günümü kutlamıştı. Sonra babam ve annem bana hediyeler almışlar. Tabi halam ile enistemde almışlardı.

Her tarafı gezmiştik mersinde o gün çok mutluydum çünkü orda beni seven bir ailem olduğu için hepsini çok seviyorum bana duyguları verseler yine de onları birşeye değişmem. Şimdi çok mutluyum halada mutluyum beni seven bir ailem olduğu için abimle arada sırada tartışakta birimize birşey olsun çok üzülür.

BENİ ÇOK SEVEN BİR AİLEM VAR
BENDE ONLARI ÇOK SEVİYORUM!

Sevgili öğrenciler, sizi en çok üzen veya sevindiren bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

Bir keresinde köye gitmiştik o zaman küçüktüm köyde küçük
Bir bostanımız vardı orda üzüm dalları vardı orda oyun oynarken
Küpem o üzüm dallarına takılmıştı ve küpe kulamı sırtımdı o zaman
Gök canım yarmıştı. 😞

Sevgili öğrenciler, sizi en çok üzen veya sevindiren bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

Köpekle Macera

Bir gün köyde arkadaşımın ayun oynuyordum. Çok eğleniyorduk.

Arkadaşımın bir köpeği vardı. Köpek zincirle bağlıydı. Ağabeyi zinciri açınca köpek bize doğru koşmaya başladı. Tabii bende köpeği görünce koşmaya başladım. O zamanlar köyün içini tam olarak bilmiyordum. Bir yola sapsam her an kaybolabilirdim. O korkuyla ne yapacağımı bilmez halde yola devam ettim. Sonra karşıma tanıdığım biri çıktı. Onun yardımıyla eve döndüm. Eğer o olmasaydı eve dönebileceğimi sanmıyordum. Bu yüzden köpeklerden hep korkarım. Bu benim için unutamadığım anılardan biridir.

Sevgili öğrenciler, sizi en çok üzen veya sevindiren bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

1 yıl önce annem hastalanmıştı çünkü annem lösemiydi çok kritiki durumu ve komşumuzu çağırdık 112 aradık ve o gün annem gitmişti kardeşim ve ben çok üzölmüştü 1-2 ay sonra geldi annem annemi çok özlemiştim annem ağlıyordu ben ağlıyordum annem ağlıyordu ben ağlıyordum bizde babamın em gik bakıyorlardı arada 2 gün geçti annem tır bentini aldı ve annemir saçını olmadığını gördüm annem ağlıyordu o da ağlıyarak saçım önemli değil benim için sen önemlisin dedi.

Sevgili öğrenciler, sizi en çok üzen veya sevindiren bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

Bir gün Kayseri'de bir turnuva gittim. Her maçını kazanıyordum 3'de 3 yapmışım. İkinci gün ilk maçında Kayseri İhsanî ile maç yaptım onu yenerek 4'de 4 yaptım. Son maçında beraberlik teklif ettim rakip kabul etti. Artık 6'da 5' buçukla turnuva 1. sıyıldım. Altın madalya ve bir bisiklet olarak zümre döndüm.

Sevgili öğrenciler, sizi en çok üzen veya sevindiren bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

4. sınıfta resim yarışmasında 2. olmuşum ve çok mutluydum, heyecanlıyım. Öğle yemeğinde aileme söylemişim. Annem aferim sana kızım dedi ve bana sarıldı. Babam akşam söyledi ki çok babam.

Sabah güzelce kıyafetimi giydim ve annem saçlarımı taradı. Okula gittim. Öğretmenlerim beni Gemerek Konferans salonuna götürdü ve çok heyecanlıyım.

Beni çağardılar ve gittim çok mutluydum. Jandarma hediyesi vererek tebrik ettiler. Hediye olarak spor ayakkabı ve beden için kıyafet vermişlerdi.

O gün çok mutluydum... UUU

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	YUNUS BOZARSLAN	İmza:	
Doğum Yeri:	BEYŞEHİR		
Doğum Tarihi:	28/10/1989		
Medeni Durumu:	EVLİ		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Özel İdare İlköğretim Okulu	Temel Eğitim	Selçuklu/KONYA	1995-2000
Ortaöğretim	Özel İdare İlköğretim Okulu	Temel Eğitim	Selçuklu/KONYA	2000-2003
Lise	Ermenek İMKB Anadolu Öğretmen Lisesi	Türkçe- Matematik Alanı	Ermenek/KARA MAN	2003-2007
Lisans	Selçuk Üniversitesi	Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü	Meram/KONYA	2007-2011
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı	Meram/KONYA	2011-

İlgi Alanları:	Fotoğrafçılık, futbol, dil öğrenmek, yüzme, dağ sporları, tiyatro, yeni yerler keşfetme

Becerileri	Etkili sözlü iletişim, danışmanlık, güvenli sürüş, ikna yeteneği, karşılıklı anlayış ve dostça ilişkiler geliştirebilme, kriz stres yönetimi

İş Deneyimi	Çeşitli kamu kurumlarında Türkçe öğreticiliği

Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Doç. Dr. Dilek CERAN-Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Doç. Dr. Şerife AKPINAR-Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Doç. Dr. Derya YILDIZ-Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Tel:	0506 129 5008

Adres	Bahçeli Mah. Dr. Bahattin Taner Caddesi No: 28/6 Gemerek/SİVAS